

I/DB/B/20/2013

Instrukcja Organizacji Bezpiecznej Pracy w Enea Elektrownia Połaniec Spółka Akcyjna

Odpowiedzialni za treść instrukcji i jej zgodność z wymaganiami

	Stanowisko służbowe/ funkcja	Imię i nazwisko	Data	Podpis
Opracował zespół w składzie:	Z-ca Kierownika Działu BHP	Marek Rodenko	08.08.2017	[Signature]
	Starszy Specjalista Koordynator Remontów	Krzysztof Damasiewicz	08.08.2017	[Signature]
	Kierownik Zespołu ds. Organizacji Prac Remontowych	Waldemar Kardaś	8.08.2017	[Signature]
	Młodszy Dyżurny Inżynier Ruchu Elektrowni	Jerzy Kuczyński	16.08.2017	[Signature]
	Specjalista ds. Organizacji Prac Remontowych	Mirosław Szymański	08.08.2014	[Signature]
Sprawdził pod względem:				
- merytorycznym	Dyrektor Remontów	Jerzy Król	17.08.2017	[Signature]
	Kierownik Działu Eksploatacji	Jacek Szaniawski	31.08.2017	[Signature]
	Kierownik Działu BHP	Dariusz Prasalek	24.08.2017	[Signature]
- wymogów ZSZ	Kierownik Działu Organizacji i Zarządzania	Agnieszka Bąk	31.08.2017	[Signature]

Numer wydania instrukcji:	2	Instrukcja obowiązuje od dnia:	01.10.2017
---------------------------	---	--------------------------------	------------

Traci ważność instrukcja	I/DB/B/20/2013	„Instrukcja Organizacji Bezpiecznej Pracy w GDF SUEZ Energia Polska S.A.” wyd. nr 1 z dnia 23.10.2013r.
--------------------------	----------------	---

Zatwierdzam	Adam Kwiatkowski p.o. Dyrektora Produkcji	1.09.2017 data	[Signature] podpis
-------------	--	-------------------	-----------------------

Niniejsza instrukcja nie może być udostępniana osobom nieuprawnionym bez zgody Prezesa Zarządu lub Pełnomocnika Zarządu ds. ZSZ

Spis treści:

DZIAŁ I POSTANOWIENIA OGÓLNE	4
DZIAŁ II DEFINICJE	4
DZIAŁ III POSTANOWIENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE ORGANIZACJI I WYKONYWANIA PRAC	7
DZIAŁ IV ZASADY ORGANIZACJI PRACY PRZY URZĄDZENIACH ENERGETYCZNYCH	10
Rozdział 1 Postanowienia ogólne	10
Rozdział 2 Formy organizacji prac	11
Rozdział 3 Organizacja pracy na polecenie pisemne	12
I. Wydawanie i rejestrowanie poleceń pisemnych wykonania pracy	12
II. Obowiązki osób w organizacji pracy na polecenie pisemne	14
A. Poleceniodawca	14
C. Dopuszczający	16
D. Kierujący zespołem	17
E. Nadzorujący	18
F. Członkowie zespołu	19
Rozdział 4 Przygotowanie strefy prac	20
Rozdział 5 Przekazanie strefy pracy – dopuszczenie do pracy	21
Rozdział 6 Rozpoczęcie i wykonywanie pracy	22
Rozdział 7 Przerwy w pracy	24
Rozdział 8 Wznowienie pracy po przerwie	24
Rozdział 9 Zakończenie pracy na polecenie pisemne wykonania pracy	25
Rozdział 10 Likwidacja strefy pracy	26
DZIAŁ V ZASADY ORGANIZACJI I WYKONYWANIA PRAC NA PODSTAWIE INNEGO DOKUMENTU NIŻ POLECENIE PISEMNE	28
Rozdział 1 Postanowienia ogólne	28
Rozdział 2 Zasady organizacji prac na podstawie zlecenia wykonania pracy	28
Rozdział 3 Zasady organizacji prac na podstawie instrukcji organizacji robót	28
I. Postanowienia ogólne	31
II. Wydawanie wniosku o przygotowanie obszaru robót dla instrukcji organizacji robót obowiązki osób	31
A. Wydający wniosek	32
B. Koordynujący	32
C. Odpowiedzialny za przygotowanie obszaru robót	33
D. Odbierający obszar robót	33
E. Przejmujący przygotowany obszar robót	33
III. Rozpoczęcie i wykonywanie prac na podstawie Instrukcji organizacji robót	34
IV. Zakończenie prac realizowanych w wydzielonym obszarze robót	34
Rozdział 4 Zasady wykonywania prac / czynności na podstawie zgłoszenia w rejestrze prac	34

DZIAŁ VI ORGANIZACJA PRACY NA URZĄDZENIACH I INSTALACJACH TECHNICZNYCH ORAZ W OBIEKTACH, POMIESZCZENIACH LUB TERENACH INNYCH NIŻ ENERGETYCZNE	35
DZIAŁ VII POSTANOWIENIA KOŃCOWE	35
DZIAŁ VIII WYKAZ DOKUMENTÓW ZWIĄZANYCH DO INSTRUKCJI	36

Tabela zmian i aktualizacji				
Lp.	Podstawa wprowadzenia zmiany/aktualizacji	Data wprowadzenia zmiany / aktualizacji	Dokonujący zmiany / aktualizacji	Właściwy Dyrektor lub osoba upoważniona
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

DZIAŁ I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Cel instrukcji

Celem instrukcji jest określenie zasad organizacji pracy w Enea Elektrownia Połaniec Spółka Akcyjna.

2. Zakres stosowania

Postanowienia instrukcji mają zastosowanie przy:

- 1) pracach eksploatacyjnych, a także rozbudowie, przebudowie, rozruchu urządzeń energetycznych oraz innych niż energetyczne urządzeń i instalacji technicznych będących własnością Elektrowni związanych z: obsługą, konserwacją, remontami, pracami kontrolno-pomiarowymi, montażem;
- 2) pracach innych niż wymienione w ust.1), realizowanych w pomieszczeniach lub na terenach ruchu energetycznego oraz pozostałych obiektach, terenach i pomieszczeniach, których właścicielem bądź użytkownikiem jest Elektrownia.

Postanowienia instrukcji obowiązują osoby zatrudnione przez Elektrownię oraz Wykonawców, odpowiedzialne za organizację i wykonanie oraz nadzór nad wykonaniem prac, o których mowa w pkt.1) i 2), osoby kierujące ich czynnościami oraz osoby zatrudnione na stanowiskach technicznych sprawujące nadzór nad eksploatacją urządzeń i instalacji lub obiektów, o których mowa w pkt.1) i 2).

3. Odpowiedzialność

Za nadzór merytoryczny nad Instrukcją odpowiada Kierownik Działu BHP Elektrowni.

Za aktualizację Instrukcji oraz Dokumentów związanych z Instrukcją odpowiadają osoby, które dany dokument opracowały lub inne osoby wskazane przez Dyrektora Produkcji.

Zmiany do dokumentów związanych wprowadzane są przez osoby, które dany dokument opracowały lub inne osoby wskazane przez Dyrektora Produkcji i przez niego zatwierdzone.

DZIAŁ II

DEFINICJE

1. **Elektrownia** – Enea Elektrownia Połaniec Spółka Akcyjna;
2. **Dyrektor Produkcji** – Dyrektor Produkcji Elektrowni;
3. **Prowadzący eksploatację** - jednostka organizacyjna, osoba prawna lub osoba fizyczna, zajmująca się eksploatacją własnych lub powierzonych jej, na podstawie zawartej umowy, urządzeń lub instalacji w tym urządzeń energetycznych;
4. **Eksploatacja** – użytkowanie, prowadzenie ruchu urządzeń lub instalacji oraz zapewnienie utrzymania ich w należytym stanie technicznym, zgodnie z wymaganiami instrukcji eksploatacji oraz postanowień przepisów w tym zakresie;
5. **Prace eksploatacyjne** - prace wykonywane przy urządzeniach energetycznych oraz innych urządzeniach i instalacjach technicznych w zakresie ich obsługi, konserwacji, remontów, montażu i kontrolno-pomiarowym;
6. **Urządzenia energetyczne** - urządzenia, instalacje i sieci lub ich części, w rozumieniu przepisów prawa energetycznego, stosowane w technicznych procesach wytwarzania, przetwarzania, przesyłania, dystrybucji, magazynowania oraz użytkowania paliw lub energii;
7. **Operatywny nadzór** – wydawanie w ramach podległości operatywnej zgody na rozpoczęcie i wykonywanie czynności wchodzących w zakres obowiązków koordynującego związanych z przygotowaniem i organizacją prac;

8. **Operatywne kierownictwo** – oznacza nadzór i kierowanie czynnościami osób wykonujących prace eksploatacyjne w zakresie obsługi określone w instrukcjach stanowiskowych lub zakresach obowiązków, decydowanie o stanie pracy urządzeń i instalacji oraz wydawanie zgody na jego zmianę, przez osoby uprawnione i upoważnione;
9. **Urządzenia energetyczne nieczynne** - urządzenia energetyczne, do których za pomocą istniejących łączników i armatury nie ma bezpośredniej możliwości podania czynników stwarzających zagrożenie;
10. **Pomieszczenie lub teren ruchu energetycznego** – odpowiednio wydzielone pomieszczenie lub teren, bądź część pomieszczenia lub terenu albo przestrzeni w budynkach lub poza budynkami, w których zainstalowane są urządzenia energetyczne dostępne tylko dla upoważnionych osób;
11. **Pomieszczenia lub teren ruchu elektrycznego** – odpowiednio wydzielone pomieszczenie lub teren bądź część pomieszczenia lub terenu albo przestrzeni w pomieszczeniu lub na terenie ruchu energetycznego, budynkach lub poza nimi, w których zainstalowane są urządzenia elektryczne dostępne tylko dla upoważnionych osób;
12. **Strefa pracy** – miejsce lub stanowisko pracy odpowiednio przygotowane w zakresie niezbędnym do bezpiecznego wykonywania prac;
13. **Granica strefy pracy** - oznakowany lub wygradzony i oznakowany, (jeżeli jest to technicznie możliwe i z przyczyn bezpieczeństwa wymagane) teren, na którym są prowadzone prace obejmujący strefę pracy wraz z wyposażeniem w środki, przedmioty, sprzęt, materiały i narzędzia;
14. **Instrukcja** – zbiór przepisów i zasad, określających sposób postępowania w danej dziedzinie lub przy wykonywaniu określonych czynności lub prac;
15. **Instrukcja eksploatacji** – zbiór przepisów, zasad, określających procedury i zasady organizowania i wykonywania prac oraz czynności przy eksploatacji urządzeń lub instalacji, opracowaną na podstawie odrębnych przepisów oraz dokumentacji producenta;
16. **Osoby** - pracownicy oraz osoby fizyczne wykonujące pracę na innej podstawie niż stosunek pracy lub prowadzące działalność gospodarczą;
17. **Osoba uprawniona** – osoba posiadająca kwalifikacje uzyskane na podstawie przepisów prawa energetycznego lub innych przepisów, tam gdzie ma to zastosowanie;
18. **Osoba upoważniona** – osoba wyznaczona przez prowadzącego eksploatację, która w ramach swoich obowiązków służbowych wykonuje określone czynności lub prace eksploatacyjne urządzeń oraz osoba upoważniona przez prowadzącego eksploatację do wykonywania innych prac;
19. **Zespół** – grupa, w skład, której wchodzi, co najmniej dwie osoby zwane dalej członkami zespołu, z których jedna jest osobą kierującą tym zespołem;
20. **Poleceniodawca** – osoba upoważniona pisemnie przez prowadzącego eksploatację lub osoby przez niego upoważnione do wydawania poleceń pisemnych wykonania pracy. Dla prac eksploatacyjnych urządzeń energetycznych funkcję poleceniodawcy powinna pełnić osoba upoważniona, posiadająca ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru właściwe dla rodzaju urządzeń instalacji i sieci, przy których będą prowadzone prace;
21. **Koordynujący** - osoba upoważniona pisemnie przez prowadzącego eksploatację lub osoby przez niego upoważnione do koordynacji prowadzonych prac. Dla prac eksploatacyjnych urządzeń energetycznych funkcję koordynującego powinna pełnić osoba upoważniona, posiadająca ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru właściwe dla rodzaju urządzeń instalacji i sieci, przy których będą prowadzone prace;

22. **Dopuszczający** – osoba upoważniona pisemnie przez prowadzącego eksploatację lub osoby przez niego upoważnione do wykonywania czynności związanych z przygotowaniem i przekazaniem strefy pracy lub obszaru robót. Funkcję dopuszczającego przy pracach eksploatacyjnych urządzeń energetycznych powinna pełnić osoba upoważniona, posiadająca ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku eksploatacji, właściwe dla rodzaju urządzeń instalacji i sieci, przy których będą prowadzone prace;
23. **Nadzorujący** – osoba wyznaczona przez poleceniodawcę do wykonywania wyłącznie czynności nadzoru podczas realizacji prac. Funkcję nadzorującego zespół przy pracach eksploatacyjnych urządzeń energetycznych powinna pełnić osoba upoważniona, posiadająca ważne świadectwo kwalifikacyjne właściwe dla rodzaju urządzeń instalacji i sieci, przy których będą prowadzone prace;
24. **Kierujący zespołem** – osoba wyznaczona do kierowania zespołem, posiadająca umiejętności zawodowe w zakresie wykonywanej pracy. Funkcję kierującego zespołem przy pracach eksploatacyjnych urządzeń energetycznych powinna pełnić osoba upoważniona, posiadająca ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku eksploatacji, właściwe dla rodzaju urządzeń instalacji i sieci, przy których będą prowadzone prace oraz zakresu wykonywanych prac;
25. **Obsługa ruchowa** – uprawnieni i upoważnieni pracownicy Elektrowni oraz pracownicy Wykonawców zatrudnieni na stanowiskach eksploatacji, którym powierzono obsługę określonej grupy urządzeń energetycznych oraz osoby kierujące ich czynnościami;
26. **Zezwalający na rozpoczęcie prac** – zwany dalej „zezwalającym” w pomieszczeniach i na terenach ruchu energetycznego, pracownik obsługi ruchowej, każdy w zakresie swojego stanowiska. W pomieszczeniach, obiektach i na terenach innych niż energetyczne – użytkownik obiektu lub osoba przez niego upoważniona;
27. **Czynności łączeniowe** – czynności wykonywane przez osoby uprawnione i upoważnione, mające na celu przygotowanie urządzeń lub instalacji do prowadzenia prac eksploatacyjnych oraz czynności mające na celu przywrócenie ich gotowości do uruchomienia;
28. **Odpowiedzialny za przygotowanie obszaru robót, strefy pracy** - w pomieszczeniach i na terenach ruchu energetycznego, pracownik obsługi ruchowej posiadający upoważnienie do pełnienia funkcji dopuszczającego. W pozostałych obiektach i pomieszczeniach – użytkownik obiektu lub osoba przez niego upoważniona;
29. **Odbierający obszar robót** – przedstawiciel Elektrowni lub Spółki eksploatującej powierzone urządzenia lub obiekty, wyznaczony przez wydającego wniosek dla Instrukcji organizacji robót do odebrania przygotowanego obszaru robót, celem przekazania go Wykonawcy prac;
30. **Właściciel obiektu** – osoba prawna lub fizyczna, posiadająca tytuł własności danego obiektu wraz z zainstalowanymi tam urządzeniami;
31. **Użytkownik obiektu** – właściciel obiektu lub inna osoba prawna lub fizyczna, użytkująca na podstawie umowy cywilnoprawnej obiekt wraz z zainstalowanymi tam urządzeniami;
32. **Wykonawca** – osoba prawna lub fizyczna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, wykonująca prace na terenie i na rzecz Elektrowni lub na rzecz Elektrowni;
33. **System SAP** – zintegrowany modułowy system informatyczny wspomagający zarządzanie w przedsiębiorstwach;
34. **System LOTO (LOTO)** – system opisujący zasady odłączania i zabezpieczenia źródeł niebezpiecznych energii z wykorzystaniem systemu Lock Out/ Tag Out w Elektrowni;

35. **Polecenie pisemne wykonania pracy** – dokument, na podstawie, którego wykonywane są prace stwarzające możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego oraz prace niebezpieczne uznane za takie w rozumieniu ogólnych lub innych przepisów bhp wymienione w niniejszej instrukcji;
36. **Wniosek dla instrukcji organizacji robót** – dokument będący podstawą do rozpoczęcia wykonywania czynności łączeniowych, mających na celu doprowadzenie do stanu nieczynnego urządzenia lub instalacje, przy których prace realizowane będą według zasad określonych w Instrukcji organizacji robót;
37. **WCM** – moduł w systemie SAP wspierający zarządzanie organizacją bezpiecznej pracy;
38. **Dokument WCD** – obiekt w module WCM, w którym tworzona jest i przetwarzana lista czynności łączeniowych związanych z przygotowaniem i likwidacją strefy pracy oraz wykonaniem prób poremontowych urządzeń i instalacji;
39. **Pozycja WCI** – linia listy dokumentu WCD, określająca, w jakim położeniu lub stanie ma się znajdować urządzenie lub element instalacji, niezbędny dla bezpiecznego przygotowania i likwidacji strefy pracy oraz wykonania prób poremontowych tych urządzeń i instalacji;
40. **Instrukcja organizacji robót (IOR)** – dokument, w którym Wykonawca prac określił podstawowe wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy oraz wymagania techniczne i organizacyjne niezbędne do bezpiecznego wykonania prac w nich określonych;
41. **Obszar robót** – oznakowany lub wygrodzony i oznakowany, jeżeli jest to technicznie możliwe i z przyczyn bezpieczeństwa wymagane oraz w sposób udokumentowany przekazany Wykonawcy teren wykonania prac, na którym są lub mogą być wyznaczane strefy pracy i granice tych stref;
42. **Prace pomocnicze** – prace nie będące pracami eksploatacyjnymi przy urządzeniach energetycznych, do których zalicza się w szczególności prace: budowlane, malarskie, porządkowe i pielęgnacyjne, transportowe oraz związane z obsługą sprzętu zmechanizowanego;
43. **Zlecenie wykonania pracy** – dokument stanowiący podstawę do zlecenia i wykonania prac, dla których nie jest wymagane polecenie pisemne wykonania pracy lub IOR;
44. **Zlecający** – poleceniodawca lub inna osoba, kierująca pracownikami, odpowiedzialna ze strony Wykonawcy za przygotowanie i organizację prac;
45. **Podpis** – czytelne wpisanie imienia i nazwiska;

DZIAŁ III

POSTANOWIENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE ORGANIZACJI I WYKONYWANIA PRAC

1. Wszystkie osoby przed rozpoczęciem prac na terenie Elektrowni są zobowiązane do:
 - 1) odbycia szkolenia wstępnego BHP organizowanego przez przedstawicieli Elektrowni i poddania się egzaminowi sprawdzającemu wiedzę z zakresu szkolenia;
 - 2) zapoznania się z przepisami i zasadami bhp oraz ochrony przeciwpożarowej obowiązującymi na terenie Elektrowni,a w trakcie wykonywania prac zobowiązane są w szczególności do:
 - 1) organizowania i wykonywania prac w sposób bezpieczny, niestwarzający możliwości powstania wypadku, awarii, pożaru, wybuchu lub innego zagrożenia;

- 2) współpracę z osobami nadzorującymi prace ze strony Elektrowni lub innymi osobami przez nią upoważnionymi, stosowania się do zaleceń i poleceń w zakresie przestrzegania przepisów oraz zasad bezpieczeństwa obowiązujących przy wykonywanych pracach wydawanych przez w/w osoby, służbę bhp, koordynatora ds. bhp.
2. Wykonywanie prac może być powierzone osobom, które:
 - 1) posiadają wymagane kwalifikacje oraz umiejętności zawodowe do ich wykonywania;
 - 2) posiadają aktualne szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy zgodnie z obowiązującymi przepisami;
 - 3) posiadają aktualne orzeczenia lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku (przy określonego rodzaju pracach);
 - 4) zostały upoważnione do wykonywania prac, zgodnie z zasadami obowiązującymi w Elektrowni.
3. Jeżeli pracę wykonują, co najmniej dwie osoby (zespół) to powinien być wyznaczony kierujący tym zespołem.
4. Wszystkie osoby wykonujące prace zobowiązane są mieć przy sobie dokumenty lub ich kserokopie, potwierdzające posiadanie kwalifikacji zawodowych do zajmowania się eksploatacją urządzeń oraz inne kwalifikacje zawodowe wymagane przy wykonywaniu prac i okazywać je na każde żądanie: poleceniodawcy, koordynującego, dopuszczającego, koordynatora ds. bhp, służb bhp oraz innych osób sprawujących nadzór nad realizacją prac lub wykonujących kontrole lub inspekcje.
5. Jeżeli w związku z prowadzonymi pracami wymagane jest wyłączenie urządzenia z ruchu, odcięcie źródeł energii (paliwo, woda, para, gaz, napięcie, ciśnienie, temperatura) od strefy pracy należy, jeżeli technicznie jest to możliwe i z przyczyn bezpieczeństwa wymagane je zablokować, oraz oznakować znakami, tablicami lub wywieszkami informacyjnymi w sposób określony w *Zasadach odłączania i zabezpieczenia źródeł niebezpiecznych energii z wykorzystaniem systemu Lock Out/ Tag Out (LOTO) w Elektrowni* opisanych w **Dokumencie związanym nr 1 do I/DB/B/20/2013**.
6. Jeżeli w strefie lub w granicach strefy pracy znajdują się czynne urządzenia, to należy je na czas wykonywania prac oznaczyć znakami lub tablicami bezpieczeństwa.
7. Strefa pracy powinna być odpowiednio przygotowana, oznaczona i zabezpieczona.
8. Granica strefy pracy powinna być oznaczona tablicą zawierającą nazwę Wykonawcy, imię i nazwisko kierującego zespołem oraz jego przełożonego, imię i nazwisko kierownika / koordynatora robót, jeżeli występuje oraz numery ich telefonów kontaktowych.
9. Materiały, narzędzia, sprzęt lub inne wyposażenie potrzebne do wykonania prac powinny być składowane / przechowywane w granicach strefy pracy w sposób i w ilości niestwarzającej zagrożeń dla osób wykonujących prace.
10. Jeżeli z przyczyn technicznych lub bezpieczeństwa nie ma możliwości składowania / przechowywania materiałów narzędzi lub sprzętu lub innego wyposażenia w sposób określony w pkt. 9 dopuszcza się ich składowanie / przechowywanie w miejscach (polach odkładczych) uzgodnionych z użytkownikiem obiektu. Lokalizacja pól odkładczych nie może pogarszać istniejących warunków bhp i ppoż., blokować dróg ewakuacyjnych oraz utrudniać obsłudze dostępu do urządzeń lub instalacji.
11. Pola odkładcze powinny:
 - 1) być ściśle wyznaczone i trwale wygradzone. Wygradzenie o wysokości, co najmniej 1,1 m powinno być wykonane z elementów pomalowanych w kontrastujące ze sobą kolory;
 - 2) posiadać swobodne wejście i wyjście;

- 3) posiadać czytelną tablicę informacyjną zawierającą n/w dane:
 - a) nazwę użytkownika pola,
 - b) imię i nazwisko oraz telefon kontaktowy osoby odpowiedzialnej ze strony Wykonawcy za organizację i zabezpieczenie pola odkładczego,
 - c) czas, na jaki wydano zgodę na urządzenie pola odkładczego,
 - d) imię i nazwisko osoby, która wydała zgodę na jego urządzenie oraz jej podpis;
- 4) po zakończeniu prac zostać zlikwidowane.

Uwaga! Waga składowanych materiałów nie może przekraczać dopuszczalnego obciążania stropu w miejscu składowania. Odpowiedzialność za to ponosi osoba, o której mowa w pkt. 11 ust.3) litera b).

12. Na czas prowadzenia remontów średnich, kapitalnych urządzeń blokowych, pozablokowych, obiektów budowlanych dopuszcza się, na zasadach uzgodnionych z użytkownikiem obiektu, ustalenie innych zasad wydawania zgody oraz urządzenie pól odkładczych.
13. Jeżeli w strefie pracy lub w jej granicach występuje strefa zagrożenia wybuchem lub mogą pojawiać się w ilościach stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia osób atmosfery wybuchowe, Wykonawca prac jest obowiązany zapewnić, aby narzędzia i sprzęt wykorzystywany do wykonywania prac, ubrania, środki ochrony zbiorowej i indywidualnej oraz środki łączności używane przez osoby wykonujące prace były odpowiednie do używania w przestrzeniach zagrożonych wybuchem.
14. Prace stwarzające możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego oraz prace określone, jako prace szczególnie niebezpieczne lub niebezpieczne w innych przepisach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy lub w instrukcjach eksploatacji urządzeń i instalacji, powinny być wykonywane, przez co najmniej dwie osoby, w celu zapewnienia asekuracji.
15. Wykaz prac, o których mowa w pkt. 14 określono w **Dokumencie związanym nr 2 do I/DB/B/20/2013**.
16. Wykonawca powinien zapewnić, aby dla prac, które prowadzi były opracowane instrukcje ich wykonywania.
17. Instrukcje, o których mowa w pkt. 16 każdy Wykonawca jest obowiązany opracować w swoim zakresie przed rozpoczęciem prac oraz zapewnić, że będą one znane osobom wykonującym prace i przestrzegane. Instrukcje powinny zawierać ocenę ryzyka związanego z wykonywanymi pracami.
18. Osoba zlecająca realizację prac ze strony Wykonawcy obowiązana jest przed ich rozpoczęciem w szczególności:
 - 1) ustalić rodzaj zleczanych prac (obsługa, konserwacja, remont; montaż, kontrolno – pomiarowe);
 - 2) ustalić, na podstawie dokumentu Związanego Nr 2 do IOBP formę na podstawie której prace będą realizowane (polecenie pisemne, IOR, zlecenie wykonania pracy, rejestr prowadzonych prac);
 - 3) omówić z osobą skierowaną do realizacji prac / kierującym zespołem zakres prac do wykonania oraz wymagane warunki i środki do jej realizacji;
 - 4) przekazać osobom, o których mowa w ust.1) informację o zagrożeniach związanych z zakresem realizowanych prac oraz wymaganych środkach ochrony przed zagrożeniami dokumentując ten fakt w *Karcie zagrożeń i doboru środków ochronnych przed zagrożeniami*, której wzór określono w **Dokumencie związanym nr 3 do I/DB/B/20/2013**.

19. W razie, gdy jednocześnie w tym samym miejscu wykonują pracę osoby zatrudnione przez różnych pracodawców, pracodawcy ci mają obowiązek:
 - 1) współpracować ze sobą,
 - 2) wyznaczyć koordynatora sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich osób zatrudnionych w tym samym miejscu,
 - 3) ustalić zasady współdziałania uwzględniające sposoby postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń dla zdrowia lub życia osób,
 - 4) informować siebie nawzajem oraz osoby zatrudnione lub ich przedstawiciele o działaniach w zakresie zapobiegania zagrożeniom zawodowym występującym podczas wykonywanych przez nich prac.
20. Powyższe nie zwalnia poszczególnych pracodawców z obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy osobom przez siebie zatrudnionym oraz nie ogranicza, ani nie zmniejsza odpowiedzialności za szkody spowodowane niedopełnieniem obowiązków w tym zakresie.
21. Po każdym przerwaniu pracy z powodu nieprzestrzegania obowiązujących przepisów lub zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej lub zaistnienia zdarzenia potencjalnie wypadkowego, jej wznowienie może nastąpić tylko za zgodą Kierownika Działu BHP Elektrowni lub osoby przez niego upoważnionej.
22. Podstawowe wymagania dla Wykonawców realizujących prace na rzecz Elektrowni, zasady wyznaczania koordynatorów, ich obowiązki i uprawnienia oraz obowiązki pracowników Elektrowni przy zlecaniu prac Wykonawcom określono w **Dokumencie związanym nr 4 do I/DB/B/20/2013**.
23. Podstawowe zasady obowiązujące podczas wykonywania prac przy urządzeniach energetycznych, zawarto w **Dokumencie związanym nr 5 do I/DB/B/20/2013**.
24. Podstawowe zasady obowiązujące przy wykonywaniu wybranych prac określonych w innych przepisach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, jako prace szczególnie niebezpieczne lub niebezpieczne, zawarto w **Dokumencie związanym nr 6 do I/DB/B/20/2013**.
25. Podstawowe zasady ochrony ppoż. oraz wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo w Elektrowni zawarto w Instrukcji Ochrony Przeciwpożarowej w Enea Elektrownia Połaniec Spółka Akcyjna I/DB/B/2/2015 oraz Instrukcjach bezpieczeństwa pożarowego obiektów.

DZIAŁ IV

ZASADY ORGANIZACJI PRACY PRZY URZĄDZENIACH ENERGETYCZNYCH

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

1. Eksploatacją urządzeń energetycznych mogą się zajmować wyłącznie osoby uprawnione i upoważnione.
2. Prowadzącym eksploatację urządzeń energetycznych w rozumieniu obowiązujących przepisów jest Elektrownia, w imieniu, której działa Dyrektor Produkcji, sprawujący nadzór nad eksploatacją.
3. Dopuszcza się, na podstawie umów zawartych na piśmie, powierzenie w części lub pełnym zakresie obowiązków prowadzącego eksploatację będących własnością Elektrowni urządzeń innym podmiotom. W takiej sytuacji nadzór nad eksploatacją powierzonych urządzeń pozostaje w gestii Elektrowni.
4. Wydawanie poleceń pisemnych wykonania pracy, koordynacja prac, przygotowanie i przekazanie strefy pracy należy do obowiązków osób upoważnionych przez prowadzącego eksploatację.

5. Prowadzący eksploatację zapewnia opracowanie, prowadzenie i aktualizację wykazów:
 - 1) osób upoważnionych do pełnienia funkcji:
 - a) poleceniodawcy;
 - b) koordynującego;
 - c) dopuszczającego;
 - 2) osób upoważnionych do wykonywania na terenie Elektrowni;
 - a) prac eksploatacyjnych urządzeń energetycznych;
 - b) innych prac niż prace z zakresu eksploatacji urządzeń energetycznych;
 - 3) prac:
 - a) mogących stwarzać możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego, szczególnie niebezpiecznych lub niebezpiecznych;
 - b) które powinny być wykonywane, przez co najmniej dwie osoby.
6. Wykazy, o których mowa w pkt. 5 ust.1) i 2) a), powinny zawierać, co najmniej:
 - 1) imię i nazwisko osoby upoważnionej;
 - 2) zakres udzielonego upoważnienia;
 - 3) określenie okresu, na jaki upoważnienie zostało udzielone.
7. Wykaz, o którym mowa w pkt. 5 ust. 2 b) powinien zawierać, co najmniej:
 - 1) imię i nazwisko osoby upoważnionej;
 - 2) określenie okresu, na jaki upoważnienie zostało udzielone.
8. W razie ustanowienia więcej niż jednego prowadzącego eksploatację, każdy z nich jest obowiązany:
 - 1) uzgadniać z Dyrektorem Produkcji zakres i okres trwania upoważnień, o których mowa w pkt. 6 ust. 2) i 3) oraz okres trwania upoważnień, o których mowa w pkt. 7 ust. 2);
 - 2) prowadzić, aktualizować i przekazywać Dyrektorowi Produkcji wykazy, o których mowa w pkt. 5 ust. 1); 2); 3).
9. Wykaz osób upoważnionych do pełnienia funkcji poleceniodawcy, koordynującego, dopuszczającego zawarto odpowiednio w **Dokumentach związanym nr 7; 8; 9 do I/DB/B/20/2013.**
10. Dyrektor Produkcji zapewnia prowadzenie zbiorczych wykazów osób uprawnionych i upoważnionych oraz upoważnionych do wykonywania prac na terenie Elektrowni. Wykazy są prowadzone w formie pisemnej lub elektronicznej i powinny być ogólnie dostępne.

Rozdział 2

Formy organizacji prac

1. Prace eksploatacyjne urządzeń energetycznych mogą być wykonywane:
 - 1) na podstawie polecenia pisemnego wykonania pracy;
 - 2) na podstawie innego dokumentu niż polecenie pisemne;
 - 3) bez polecenia;
2. Na polecenie pisemne wykonania pracy powinny być wykonywane prace, stwarzające możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego oraz inne prace uznane za szczególnie niebezpieczne lub niebezpieczne w rozumieniu obowiązujących przepisów, określone w Tabeli I **Dokumentu związanego nr 2 do I/DB/B/20/2013.**

3. Na podstawie innego dokumentu niż polecenie pisemne dozwolone jest:

- 1) prowadzenie przez osoby uprawnione i upoważnione innych prac niż prace eksploatacyjne z zakresu obsługi urządzeń energetycznych;
- 2) prowadzenie przez osoby uprawnione i upoważnione prac eksploatacyjnych urządzeń energetycznych w zakresie konserwacji, remontu, montażu, kontrolno-pomiarowym nie wymienionych w Tabeli I **Dokumentu związanego nr 2 do I/DB/B/20/2013.**
- 3) prowadzenie prac nie wchodzących w zakres prac eksploatacyjnych urządzeń energetycznych w pomieszczeniach lub na terenach:
 - a) ruchu elektrycznego przez osoby nieuprawnione pod nadzorem osoby uprawnionej i upoważnionej;
 - b) ruchu energetycznego przez osoby upoważnione.
- 4) wykonywanie czynności kontrolnych, inspekcyjnych, oględzin lub rozpoznania usterki określonej w zawiadomieniu, na terenach ruchu energetycznego przez osoby uprawnione i upoważnione lub upoważnione.

4. Bez polecenia dozwolone jest:

- 1) wykonywane czynności związane z ratowaniem zdrowia i życia ludzkiego;
- 2) zabezpieczanie urządzeń energetycznych przed zniszczeniem;
- 3) prowadzenie przez osoby uprawnione i upoważnione prac eksploatacyjnych urządzeń energetycznych w zakresie obsługi określonych w instrukcjach eksploatacji, wykonywanych na podstawie instrukcji stanowiskowych / zakresu obowiązków.

Rozdział 3

Organizacja pracy na polecenie pisemne

I. Wydawanie i rejestrowanie poleceń pisemnych wykonania pracy

1. Polecenia pisemne wykonania pracy są wydawane, rejestrowane i przekazywane za pomocą systemu SAP. Polecenie pisemne wykonania pracy uważa się za wydane, gdy zostanie ono ostatecznie zatwierdzone w systemie przez poleceniodawcę.
2. Zatwierdzenie elektronicznej formy dokumentu dokonane przez poleceniodawcę jest równoznaczne ze złożeniem przez niego podpisu.
3. Dopuszcza się wydawanie, rejestrowanie i przekazywanie poleceń pisemnych wykonania pracy w inny sposób niż w systemie SAP.
4. Załączniki do polecenia powinny posiadać cechy identyfikujące je z poleceniem (min. nr polecenia) i być podpisane przez poleceniodawcę.
5. Opis procesu wydawania poleceń pisemnych wykonania pracy w ramach systemu SAP zawarto w **Dokumencie związanym nr 10 do I/DB/B/20/2013.**
6. Zasady wydawania, rejestrowania i przekazywania poleceń pisemnych wykonania pracy w inny sposób niż w systemie SAP określa **Dokument związany nr 11 do I/DB/B/20/2013.**

7. Przy organizacji pracy na polecenie pisemne dopuszczalne jest łączenie funkcji wg poniższych zasad:

	Funkcja	1	2	3	4	5	6
1	Poleceniodawca	X	-	-	-	Tak ¹⁾	-
2	Kierujący zespołem	-	X	-	-	-	-
3	Nadzorujący	-	-	X	-	-	-
4	Dopuszczający	-	-	-	X	-	Tak ²⁾
5	Koordynujący	Tak ¹⁾	-	-	-	X	-
6	Członek zespołu	-	-	-	-	-	X

¹⁾ jeżeli koordynacja jest w zakresie podmiotu, którego pracownikiem jest poleceniodawca;

²⁾ dozwolone jest, aby dopuszczający po przygotowaniu i przekazaniu strefy pracy został włączony do składu zespołu. W takiej sytuacji wymagany jest odpowiedni zapis w poleceniu, a dopuszczający powinien być wyznaczony imiennie.

8. Polecenie pisemne wykonania pracy może być wydane na prace wykonywane przez jeden zespół w jednej strefie pracy lub wykonywane przez jeden zespół w kilku strefach pracy, gdy zespół pracuje w tym samym czasie tylko w jednej strefie, a warunki i środki ochronne wymagane do zapewnienia bezpiecznego przygotowania i wykonania prac są takie same dla wszystkich prac.
9. Dozwolone jest wydanie jednego polecenia pisemnego wykonania pracy dla więcej niż jednego zespołu (dwa lub trzy zespoły) na prace wykonywane w tej samej strefie pracy prowadzone systemem zmianowym pod warunkiem, że:
- 1) warunki i środki ochronne wymagane do zapewnienia bezpiecznego przygotowania i wykonania poleconych prac są takie same dla wszystkich prac;
 - 2) w danej strefie określonej w poleceniu pracuje tylko jeden zespół, w określonym dla niego czasie wskazanym w poleceniu.
10. Polecenie pisemne wykonania pracy jest ważne na czas określony przez poleceniodawcę.
11. W razie potrzeby poleceniodawca może w wydrukowanym / wydanym poleceniu pisemnym przed upływem terminu jego ważności dokonać:
- 1) zmiany terminów wykonania pracy oraz terminów przerw w pracy w nim określonych;
 - 2) zmiany zakresu prac do wykonania, jeżeli nie wymaga to zmiany warunków i środków ochronnych określonych w poleceniu, zastosowanych dla przygotowania strefy pracy i wykonania prac.
12. Przed wprowadzeniem zmian, o których mowa w pkt. 11 poleceniodawca jest obowiązany poinformować o tym koordynującego, który powinien odnotować ten fakt w prowadzonej dokumentacji, a poleceniodawca w tabeli zmian wszystkich egzemplarzy polecenia i czytelnie podpisać.
13. Zmiany, o których mowa 11 ust.2) powinny być określone w formie załącznika do polecenia. Załącznik powinien spełniać wymagania określone w pkt. 4. **Inne zmiany w poleceniu pisemnym są zabronione!**
14. Dopuszcza się dokonywanie zmian w poleceniu pisemnym wykonania pracy w zakresie, o którym mowa w pkt. 11 przez innego poleceniodawcę niż tego, który wydał polecenie, jeżeli posiada on zakres upoważnienia właściwy dla urządzeń, instalacji i sieci, przy których będą wykonywane prace. W takiej sytuacji dokonujący zmian staje się od momentu złożenia podpisu pod wprowadzonymi zmianami w poleceniu pisemnym wydającym to polecenie ze wszystkimi konsekwencjami i odpowiedzialnością z tego wynikającą.

II. Obowiązki osób w organizacji pracy na polecenie pisemne**A. Poleceniodawca**

1. Do obowiązków poleceniodawcy należy:

- 1) określenie, które prace objęte zakresem polecenia nie należą do prac eksploatacyjnych urządzeń energetycznych – są pracami pomocniczymi przy urządzeniach energetycznych;
- 2) określenie zakresu prac do wykonania przez zespół lub poszczególne zespoły oraz strefy lub stref pracy;
- 3) ustalenie kolejności rozpoczynania prac w poszczególnych strefach określonych w poleceniu lub upoważnienie do tego dopuszczającego;
- 4) określenie warunków oraz technicznych i organizacyjnych środków ochronnych niezbędnych do zapewnienia bezpiecznego przygotowania i wykonania poleconych prac tj.:
 - a) urządzeń, które na czas wykonywania prac należy wyłączyć z ruchu i pozbawić czynników stwarzających zagrożenia oraz wymaganych zabezpieczeń w/w urządzeń, przed przypadkowym uruchomieniem lub podaniem czynników mogących stwarzać zagrożenia;
 - b) urządzeń, które na czas wykonywania prac należy wyłączyć z ruchu, ale pozostają pod działaniem czynników (np. ciśnienie, temperatura, woda, gaz);
 - c) urządzeń elektroenergetycznych lub ich części pozostających pod napięciem;
 - d) urządzeń, które na czas wykonywania prac powinny pozostać w ruchu;
 - e) zakresu dopuszczalnych zmian w zabezpieczeniach strefy pracy w tym, zdejmowania blokad mechanicznych, uziemiaczy, usuwania ogrodzeń, osłon lub barier, zmiany położenia napędów, armatury odcinającej użytych do przygotowania strefy pracy oraz warunków, jakie należy spełnić przy ich wprowadzaniu;
 - f) urządzeń, które ze względu na technologie lub warunki wykonywania prac mogą być okresowo załączane w trakcie ich prowadzenia prac oraz warunków, jakie w związku z tym powinny być spełnione;
 - g) określenie rodzajów par cieczy lub gazów niebezpiecznych oraz gazów, par cieczy lub mgieł stwarzających zagrożenie powstania pożaru lub wybuchu, dla których należy wykonać pomiar stężenia, wskazać miejsce i zakres ich wykonywania, oraz osoby odpowiedzialne za ich wykonywanie.
- 5) określenie w formie załączników do polecenia np. rysunku, schematu czy szkicu lub wyciągu z dokumentacji, instrukcji, jeżeli zachodzi potrzeba przedstawienia w takiej formie:
 - a) zakresu prac;
 - b) warunków i środków ochronnych niezbędnych do zapewnienia bezpiecznego przygotowania strefy prac i wykonania prac;
 - c) strefy pracy lub kolejnych stref pracy;
- 6) wyznaczenie:
 - a) planowanego terminu rozpoczęcia i zakończenia prac;
 - b) planowanych przerw w wykonywaniu prac oraz określenie warunków do spełnienia w czasie ich trwania;
 - c) koordynującego – imiennie lub stanowiskiem;

- d) dopuszczającego – imiennie lub stanowiskiem;
 - e) kierującego zespołem, a dla prac prowadzonych systemem zmianowym kierujących zespołami – imiennie;
 - f) nadzorującego, a dla prac prowadzonych systemem zmianowym nadzorującego dla każdego zespołu, gdy uzna to za konieczne ze względu na szczególny charakter lub warunki wykonywania pracy - imiennie lub stanowiskiem;
 - g) koordynatora w rozumieniu art. 208 kodeksu pracy – imiennie lub stanowiskiem, jeżeli nie został w inny sposób wyznaczony;
- 7) sprawdzenie przed dopuszczeniem zespołu do pracy w zbiornikach lub innych niebezpiecznych przestrzeniach zamkniętych czy przygotowania organizacyjne i techniczne związane z przygotowaniem strefy pracy, o wykonaniu, których poinformował go dopuszczający zostały zrealizowane i zapewniają bezpieczeństwo pracownikom podczas wykonywania pracy.
- 8) potwierdzenie czytelnym podpisem na dokumencie WCD dopuszczającego, z podaniem daty i godziny wykonanie czynności, o których mowa w ust.7);.

UWAGA!

- a) sprawdzenia, o którym mowa w ust. 7) może dokonać inny poleceniodawca, posiadający zakres upoważnienia właściwy dla urządzeń, instalacji i sieci, przy których będą wykonywane prace. W takiej sytuacji dokonujący sprawdzenia staje się wydającym to polecenie ze wszystkimi konsekwencjami i odpowiedzialnością z tego wynikającą;
 - b) dopuszcza się, aby sprawdzenia, o którym mowa w ust. 7) dokonał dopuszczający jeżeli poleceniodawca upoważnił go do tego, umieszczając odpowiedni zapis w poleceniu pisemnym wykonania pracy;
 - c) poleceniodawca ma prawo wydać decyzję o wstrzymaniu dopuszczenia do prac, jeżeli w jego ocenie nie zostały spełnione warunki oraz wymagania techniczne i organizacyjne określone w poleceniu, wymagane dla zapewnienia bezpieczeństwa osób podczas wykonywania prac w zbiornikach.
- 9) informowanie koordynującego o planowanej zmianie terminów wykonania pracy, przerw w pracy oraz zakresu prac do wykonania przed ich wprowadzeniem;
- 10) prowadzenie ewidencji wydanych poleceń, jeżeli wydał je w inny sposób niż w systemie SAP.

B. Koordynujący

1. Do obowiązków koordynującego należy koordynowanie wykonania prac z ruchem urządzeń obejmujące:
- 1) określenie zakresu oraz kolejności wykonywania czynności łączeniowych związanych z przygotowaniem strefy pracy, przewidzianych do wykonania przez koordynującego i dopuszczającego z uwzględnieniem:
 - a) warunków i środków ochronnych określonych w poleceniu;
 - b) rodzaju i zakresu planowanych prac oraz, strefy ich wykonywania;
 - c) aktualnej sytuacji ruchowej.
 - 2) określenie miejsc założenia blokad mechanicznych niezbędnych do zapewnienia bezpiecznego przygotowania strefy prac oraz wykonania prac,

- 3) wykonanie, będących w zakresie koordynującego czynności związanych z przygotowaniem strefy pracy w tym założenia wymaganych blokad mechanicznych i oznakowaniu miejsc ich założenia zgodnie z zasadami systemu LOTO obowiązującego w Elektrowni lub polecenie wykonania tych czynności innym osobom uprawnionym i upoważnionym lub upoważnionym;
 - 4) wydanie zezwolenia na przygotowanie i przekazanie strefy pracy oraz jej likwidację;
 - 5) ustalenie kolejności prowadzenia prac w obszarze swojego działania, ich przerwania, wznowienia lub zakończenia;
 - 6) określenie zakresu oraz kolejności wykonywania czynności związanych z likwidacją strefy pracy z uwzględnieniem warunków określonych w poleceniu, zakresu i strefy wykonywania innych prac, oraz sytuacji ruchowej;
 - 7) wydanie zezwolenia na uruchomienie urządzeń, przy których była wykonywana praca, jeżeli w z związku z jej wykonywaniem były one wyłączone z ruchu;
2. Prowadzenie Książki przygotowania i likwidacji strefy pracy dla koordynacji prac na polecenie pisemne wydawanych poza systemem SAP;
 3. Ustalenia i decyzje wynikające z obowiązków określonych w:
 - 1) ust. 1); 2); 3); 4); 6); 7) rejestrowane są w systemie SAP;
 - 2) ust. 5) należy zapisać w prowadzonej dokumentacji.
 4. Na wykonanie czynności, o których mowa w pkt. 1 ust.1) do 7) koordynujący obowiązany jest uzyskać zgodę osoby sprawującej nadzór operatywny nad ruchem urządzeń, jeżeli jest ona wymagana.
 5. Fakt wydania zgody przez osobę sprawującą nadzór operatywny jest rejestrowany w systemie SAP. Dla poleceń wydanych poza systemem SAP fakt wydania i uzyskania zgody należy odnotować w prowadzonej dokumentacji.
 6. Niezależnie od powyższego koordynujący, obowiązany jest odnotować w prowadzonej dokumentacji, fakt wydania zgody na dopuszczenie do pracy lub kontynuowanie prac w kolejnych dniach trwania polecenia.
 7. Wykaz urządzeń i instalacji technicznych, w tym urządzeń energetycznych, które na podstawie zawartych umów zostały przekazane do eksploatacji w zakresie obsługi Wykonawcom oraz podział urządzeń pod względem operatywnego kierownictwa pomiędzy Elektrownią oraz Wykonawcami, określa **Dokument związany nr 12 do I/DB/B/20/2013.**

C. Dopuszczający

1. Do obowiązków dopuszczającego należy:
 - 1) przygotowanie strefy pracy;
 - 2) poinformowanie poleceniodawcy o zakończeniu czynności związanych z przygotowaniem strefy pracy dla prac w zbiornikach lub innych niebezpiecznych przestrzeniach zamkniętych celem sprawdzenia przez niego czy przygotowania organizacyjne i techniczne zapewniają bezpieczeństwo pracownikom podczas wykonywania pracy;
 - 3) sprawdzenie czy przygotowania organizacyjne i techniczne zapewniają bezpieczeństwo pracownikom podczas wykonywania prac, jeżeli polecniodawca upoważnił go do wykonania tych czynności;
 - 4) uzgodnić z kierującym zespołem i nadzorującym, jeżeli został wyznaczony granice strefy pracy;
 - 5) przekazanie strefy pracy wraz z terenem, na którym będą prowadzone prace – dopuszczenie do pracy;
 - 6) sprawdzenie zakończenia pracy w strefie pracy oraz wyznaczonych granicach strefy pracy;

- 7) zlikwidowanie strefy pracy po jej zakończeniu;
 - 8) prowadzenie rejestru prowadzonych prac;
 - 9) prowadzenie *Książki przygotowania i likwidacji strefy pracy dla poleceń wydawanych poza systemem SAP*;
 - 10) wydawanie, w ramach udzielonego upoważnienia zezwoleń na wykonywanie prac pożarowo niebezpiecznych i prowadzenie ich rejestru.
2. Wzór **Rejestru prowadzonych prac** oraz zasady jego prowadzenia określono w **Dokumencie związanym nr 13 do I/DB/B/20/2013**.
3. Wzór **Książki przygotowania i likwidacji strefy pracy poza systemem SAP** określono w **Dokumencie związanym nr 11 do I/DB/B/20/2013**.

D. Kierujący zespołem

1. Do obowiązków kierującego zespołem należy:
 - 1) dobór osób posiadających umiejętności i właściwe kwalifikacje do wykonania zakresu prac określonych w poleceniu;
 - 2) ustalanie liczby osób zespołu wykonujących pracę w danym dniu;
 - 3) zaznajomienie się z treścią polecenia i zweryfikowanie możliwości wykonania pracy zgodnie z zakresem i warunkami określonymi w poleceniu. W razie jakichkolwiek wątpliwości należy ten fakt zgłosić poleceniodawcy;
 - 4) sprawdzenie wraz z dopuszczającym i nadzorującym, jeżeli został wyznaczony przygotowania strefy pracy;
 - 5) uzgodnienie z dopuszczającym granicy strefy pracy niezbędnej do bezpiecznego wykonania poleconych prac i jej oznaczenie oraz wygrozdzenie, jeżeli jest to wymagane;
 - 6) przejście od dopuszczającego strefy pracy, jeżeli została przygotowana właściwie;
 - 7) każdorazowo przed rozpoczęciem prac informowanie dopuszczającego o liczbie osób przystępujących do prac w danym dniu oraz o zmianie tej liczby w trakcie trwania prac;
 - 8) zapewnienie wykonania pracy w sposób bezpieczny, a w szczególności:
 - a) zaznajomienie członków zespołu przed rozpoczęciem pracy ze sposobem przygotowania strefy pracy oraz zagrożeniami występującymi w strefie pracy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie (w granicach strefy pracy) dokumentując ten fakt **w Karcie informacyjnej o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem prac** stanowiącej **Dokument związany nr 14 do I/DB/B/20/2013**
 - b) zapewnienie technicznych i organizacyjnych środków ochronnych w tym środków ochrony indywidualnej lub zbiorowej, mających zapewnić bezpieczne wykonanie poleconych prac oraz wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka związanego z wykonywaną pracą;
 - c) zapewnienie właściwych narzędzi oraz sprzętu dla zakresu, rodzaju oraz technologii prac poleconych do wykonania;
 - d) nadzorowanie przestrzegania przez członków zespołu przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska w czasie wykonywania pracy;
 - e) zapewnienie właściwego stanu środków ochrony zbiorowej lub indywidualnej oraz egzekwowanie od członków zespołu stosowania przydzielonych środków ochrony

indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego oraz właściwych narzędzi i sprzętu w trakcie trwania prac;

- f) niezwłoczne wstrzymanie prac, jeżeli prace są wykonywane niezgodnie z wymaganiami bezpieczeństwa i doprowadzenie do stanu zgodnego z wymaganiami w tym zakresie;
- g) wyłączenie z pracy członka zespołu i poinformowanie o tym przełożonego, jeżeli stwierdzi, że osoba ta nie zapewnia bezpiecznego wykonania pracy, w szczególności nie przestrzega obowiązujących przepisów bezpieczeństwa, jest niedysponowana fizycznie, nie stosuje się do zaleceń i wskazówek kierującego zespołem oraz, sposobem zachowania stwarza zagrożenie dla siebie, innych członków zespołu lub osób trzecich;
- h) niezwłoczne przerwanie pracy i wyprowadzenie zespołu ze strefy lub terenu prowadzenia prac, jeżeli zaistniały warunki stwarzające bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzkiego i powiadomienie o tym dopuszczającego lub nadzorującego.

9) powiadomienie dopuszczającego lub nadzorującego o:

- a) przerwach w pracy wymagających ponownego przygotowania i przekazania strefy pracy;
- b) zakończeniu pracy.

2. Jeżeli został wyznaczony nadzorujący, do obowiązków kierującego zespołem należą czynności i zadania określone w ust. 1); 2);3); 4); 5; 7);8).

E. Nadzorujący

1. Nadzorującego należy wyznaczyć, gdy poleceniodawca uzna to za konieczne ze względu na szczególny charakter lub warunki wykonywania pracy.

2. Do obowiązków nadzorującego należy:

- 1) sprawdzenie wraz z kierującym zespołem i dopuszczającym przygotowanie strefy pracy;
- 2) uzgodnienie przy udziale kierującego zespołem z dopuszczającym granicy strefy pracy niezbędnej do bezpiecznego wykonania poleconych prac i zapewnienie jej oznaczenia oraz wygradzenia przez kierującego zespołem, jeżeli jest to wymagane;
- 3) przyjęcie od dopuszczającego strefy pracy, jeżeli została przygotowana właściwie;
- 4) sprawowanie ciągłego nadzoru, aby w żadnym przypadku w trakcie trwania prac nie były przekraczane przez osoby wykonujące prace lub sprzęt używany do jej wykonywania minimalne odstępstwa w powietrzu od nieosłoniętych, będących pod napięciem urządzeń i instalacji elektrycznych lub ich części, znajdujących się w strefie lub granicach wyznaczonej strefy pracy;
- 5) reagowanie na nieprzestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przez członków zespołu oraz informować o tym kierującego zespołem;
- 6) żądanie od kierującego zespołem wyłączenia z pracy członka zespołu, jeżeli stwierdzi, że osoba ta nie zapewnia bezpiecznego wykonania pracy, w szczególności nie przestrzega obowiązujących przepisów bezpieczeństwa, jest niedysponowana fizycznie, sposobem zachowania stwarza zagrożenie dla siebie, innych członków zespołu lub osób trzecich;
- 7) niezwłoczne przerwanie prac, jeżeli praca jest wykonywana niezgodnie z wymaganiami bezpieczeństwa lub kierujący zespołem nie wyłączył ze składu zespołu osoby / osób, o których mowa w pkt.6;

8) powiadomienie dopuszczającego o:

- a) przerwach w pracy wymagających ponownego przygotowania i przekazania strefy pracy;
- b) zakończeniu pracy.

Uwaga! Nadzorujący nie wchodzi w skład zespołu i nie powinien wykonywać innych prac poza czynnościami nadzoru.

F. Członkowie zespołu

1. Członkowie zespołu wykonującego prace eksploatacyjne urządzeń energetycznych powinni być osobami upoważnionymi i posiadać ważne świadectwo kwalifikacyjne właściwe dla rodzaju urządzeń instalacji i sieci, przy których będą prowadzone prace oraz zakresu wykonywanych prac.
2. Nie jest wymagane posiadanie świadectwa kwalifikacyjnego od członków zespołu wykonujących w ramach tego zespołu inne prace niż prace z zakresu eksploatacji urządzeń energetycznych – prace pomocnicze określone w poleceniu.
3. Wykaz prac, o których mowa w pkt.2 określono w **Tabeli Nr II Dokumentu związanego nr 2 do I/DB/B/20/2013.**

Uwaga! Zasady, o których mowa w pkt. 1 i 2 dotyczą również osób wykonujących pracę jednoosobowo, jeżeli przepisy tak dopuszczają.

4. Członkowie zespołu wykonującego pracę są zobowiązani:
 - 1) wykonywać pracę zgodnie z zasadami oraz przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisami ochrony przeciwpożarowej, poleceniami i wskazówkami kierującego zespołem,
 - 2) dbać o właściwy stan środków ochrony zbiorowej wymaganych przy wykonywaniu danego rodzaju prac;
 - 3) stosować przydzielone i wymagane przy wykonywaniu danego rodzaju prac, środki ochrony zbiorowej, indywidualnej, odzież i obuwie robocze oraz właściwe narzędzia i sprzęt,
 - 4) przerwać prace w razie braku możliwości jej wykonania zgodnie z zasadami i przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy lub ochrony przeciwpożarowej i powiadomić o tym kierującego zespołem,
 - 5) reagować na nieprzestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przez innych członków zespołu oraz informować o tym kierującego zespołem,
 - 6) nie opuszczać strefy pracy lub jej wyznaczonej granicy bez zgody kierującego zespołem;
 - 7) stosować się do poleceń i wskazówek nadzorującego.
5. Członkowie zespołu wykonującego pracę mają prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, a w szczególności prawo do:
 - 1) żądania od kierującego zespołem wyłączenia z pracy członka zespołu, jeżeli stwierdzą, że osoba ta nie zapewnia bezpiecznego wykonania pracy, a w szczególności nie przestrzega obowiązujących przepisów bezpieczeństwa, jest niedysponowana fizycznie, sposobem zachowania stwarza zagrożenie dla siebie lub innych członków zespołu;
 - 2) odmowy rozpoczęcia / przystąpienia do pracy, jeżeli kierujący zespołem nie zapewnił, że:
 - a) zostały zastosowane odpowiednie do rodzaju zagrożeń środki ochrony zbiorowej lub indywidualnej;
 - b) narzędzia i sprzęt do wykonania pracy jest właściwie dobrany i sprawny;

- c) każdorazowo po przerwie w pracy strefa pracy oraz teren w jej granicach zostały sprawdzone i nie stwierdzono zmian w sposobie ich zabezpieczenia;
 - d) każdorazowo przed rozpoczęciem pracy został wykonany pomiar zawartości tlenu, stężenia gazów niebezpiecznych lub wybuchowych, jeżeli było to wymagane, a informacja o wynikach pomiarów nie została przekazana członkom zespołu;
 - e) przed rozpoczęciem prac członkowie zespołu zostali poinformowani o sposobie przygotowania strefy pracy, występujących zagrożeniach w strefie pracy i jej bezpośrednim sąsiedztwie (granicach strefy pracy) oraz niezbędnych środkach ochrony przed zagrożeniami;
- 3) wstrzymania się od wykonywania prac, jeżeli zakres lub rodzaj prac poleconych do wykonania przez kierującego zespołem wykracza poza określony w poleceniu.

Rozdział 4

Przygotowanie strefy prac

1. Za przygotowanie i przekazanie strefy pracy odpowiada dopuszczający.
2. Dopuszczający może polecić wykonywanie czynności / prac związanych z przygotowaniem strefy pracy osobom uprawnionym i upoważnionym.
3. Przygotowanie strefy pracy polega na:
 - 1) uzyskaniu od koordynującego potwierdzenia wykonania będących w jego zakresie, czynności związanych z przygotowaniem strefy pracy;
 - 2) uzyskaniu od koordynującego zezwolenia na dokonanie przełączeń i założenie odpowiednich blokad, urządzeń zabezpieczających przewidzianych do wykonania przez dopuszczającego;
 - 3) wyłączeniu z ruchu urządzeń określonych w poleceniu pisemnym wykonania pracy oraz urządzeń uzgodnionych z koordynującym oraz ich zabezpieczenie przed przypadkowym uruchomieniem lub doprowadzeniem czynników stwarzających zagrożenie;
 - 4) usunięciu czynników (paliwo, woda, para, gaz, napięcie, ciśnienie, temperatura), jeżeli takie warunki zostały określone w poleceniu oraz uzgodnione z koordynującym;
 - 5) sprawdzeniu czy czynniki, o których mowa w pkt. 4) zostały usunięte;
 - 6) zastosowaniu na urządzeniach, o których mowa w ust. 3) zabezpieczeń wymaganych poleceniem pisemnym oraz uzgodnionych z koordynującym i oznaczeniu miejsca ich założenia zgodnie z zasadami systemu LOTO obowiązującego w Elektrowni;
 - 7) wykonaniu pomiarów stężenia par cieczy lub gazów niebezpiecznych oraz gazów, par cieczy lub mgieł stwarzających zagrożenie powstania pożaru lub wybuchu, jeżeli jest to wymagane i udokumentowanie wyników pomiaru w karcie pomiarów gazów;
 - 8) oznaczeniu strefy pracy znakami lub tablicami informacyjnymi oraz przekazanie wszystkich kluczy od blokad mechanicznych osobie odpowiedzialnej za ich zabezpieczenie zgodnie z zasadami systemu LOTO obowiązującego w Elektrowni.
4. Potwierdzeniem wykonania czynności związanych z przygotowaniem strefy pracy jest podpis osób je wykonujących lub koordynującego, dopuszczającego lub jednego z nich w zależności od wymagań, po telefonicznym lub osobistym potwierdzeniu wykonania poleconych czynności w odpowiednich liniach WCI dokumentów WCD przez nich sporządzonych. Opis procesu dokumentowania czynności w systemie SAP związanych z przygotowaniem strefy pracy opisano w **Dokumencie związanym nr 10 do I/DB/B/20/2013.**

5. Jeżeli polecenie pisemne wykonania pracy zostało wydane w inny sposób niż w systemie SAP, potwierdzenia wykonania czynności związanych z przygotowaniem strefy pracy należy dokonać na zasadach jak w pkt. 4 w Księżce przygotowania i likwidacji strefy pracy.

Rozdział 5

Przekazanie strefy pracy – dopuszczenie do pracy

1. Przekazanie strefy pracy – dopuszczenie do pracy polega na:
 - 1) wskazaniu **kierującemu zespołem oraz nadzorującemu**, jeżeli został wyznaczony strefy pracy przez dopuszczającego;
 - 2) oznaczeniu przez kierującego zespołem ustalonej granicy strefy pracy niezbędnej do bezpiecznego jej wykonania;
 - 3) poinformowaniu przez dopuszczającego, kierującego zespołem oraz nadzorującego, jeżeli został wyznaczony o:
 - a) urządzeniach wyłączonych z ruchu w związku z przygotowaniem strefy pracy i zastosowanych zabezpieczeniach przed ich przypadkowym uruchomieniem;
 - b) urządzeniach lub instalacjach w strefie pracy lub jej bezpośrednim sąsiedztwie (granicy strefy pracy), które pozostają w dyspozycji operacyjnej - na czas wykonywania prac pozostają w ruchu, mogą być wyłączone lub zostać uruchomione albo pozostają pod napięciem (dotyczy urządzeń elektroenergetycznych);
 - c) zagrożeniach występujących lub mogących wystąpić w strefie pracy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie (granicy strefy pracy) w tym o zagrożeniach od urządzeń lub instalacji, o których mowa w litera b), dokumentując ten fakt **w Karcie informacyjnej o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem prac**;
 - d) technicznych środkach użytych do przygotowania i zabezpieczenia strefy pracy przed przypadkowym doprowadzeniem czynników stwarzających zagrożenie w tym o miejscu założenia blokad mechanicznych;
 - e) wynikach pomiarów stężenia par cieczy lub gazów niebezpiecznych oraz gazów, par cieczy lub mgieł stwarzających zagrożenie powstania pożaru lub wybuchu, jeżeli był obowiązek ich wykonania;
 - 4) sprawdzeniu przez kierującego zespołem wraz z nadzorującym, jeśli został wyznaczony i dopuszczającego czy:
 - a) urządzenia określone w poleceniu pisemnym wykonania pracy oraz dokumencie WCD lub Księżce przygotowania i likwidacji strefy pracy zostały wyłączone z ruchu,
 - b) potwierdzono podpisami w dokumentach, o których mowa w litera a) fakt wyłączenia i zabezpieczenia w/w urządzeń przed nieplanowanym załączeniem;
 - c) usunięto z urządzenia /urządzeń jeżeli takie warunki określono w poleceniu czynniki stwarzające zagrożenie (paliwo, woda, para, gaz ciśnienie, temperatura lub inny czynnik określony mogący stwarzać zagrożenie a dla prac przy urządzeniach elektroenergetycznych napięcie);
 - 5) zabezpieczeniu zgodnie z zasadami systemu LOTO obowiązującego w Elektrowni kluczy od kłódek użytych do zamknięcia blokad mechanicznych wykorzystanych do zabezpieczenia przygotowanej strefy pracy lub bezpośrednim zablokowaniu w izolacji indywidualnej, odłączonego w strefie pracy jedyne źródła niebezpiecznej energii;

- 6) poinformowaniu dopuszczającego przez kierującego zespołem o liczbie osób przystępujących do prac;
- 7) potwierdzeniu podpisami we wszystkich egzemplarzach polecenia pisemnego wykonania pracy przez kierującego zespołem lub nadzorującego oraz dopuszczającego faktu przekazania / przyjęcia, strefy pracy, jeżeli została właściwie przygotowana.

Uwaga! Przyjęcie strefy pracy jest równoznaczne z uzgodnieniem granicy strefy pracy – terenu prowadzenia prac.

2. Kierujący zespołem lub nadzorujący, jeżeli został wyznaczony ma prawo nie przyjąć strefy pracy, jeżeli:
 - 1) strefa pracy nie została właściwie przygotowana;
 - 2) dopuszczający nie poinformował kierującego zespołem i nadzorującego, jeżeli został wyznaczony w sposób udokumentowany o zagrożeniach;
 - 3) uniemożliwiono kierującemu zespołem lub nadzorującemu zabezpieczenie kluczy od blokad mechanicznych założonych w ramach przygotowania strefy pracy;
3. Po przekazaniu – przyjęciu strefy pracy oryginał polecenia wraz z załącznikami pozostaje u kierującego zespołem lub nadzorującego, a kopia polecenia i załączników u dopuszczającego.
4. Po przekazaniu strefy pracy dopuszczający obowiązany jest odnotować w **Rejestrze prowadzonych prac** czas ich rozpoczęcia oraz liczbę osób rozpoczynających pracę.

Rozdział 6

Rozpoczęcie i wykonywanie pracy

1. Rozpoczęcie i wykonywanie pracy jest dozwolone po uprzednim sprawdzeniu i przyjęciu strefy pracy wraz z terenem w jej granicach.
2. Po przyjęciu, o którym mowa w pkt., 1 kierujący zespołem lub nadzorujący przed rozpoczęciem pracy obowiązany jest:
 - 1) wskazać zespołowi wykonującemu prace strefę pracy oraz granice jej obszaru;
 - 2) zapoznać członków zespołu:
 - a) ze sposobem przygotowania strefy pracy;
 - b) z zagrożeniami występującymi w strefie pracy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie, zagrożeniami związanymi z wykonywaną pracą, środkach ochrony zbiorowej i indywidualnej przed tymi zagrożeniami i sposobem ich stosowania;
 - c) ze sposobem postępowania w razie wystąpienia zagrożenia;
 - d) z zakresem prac do wykonania oraz metodami bezpiecznego wykonywania przydzielonych prac;
 - 3) sprawdzić wyposażenie członków zespołu w wymaganą odzież i obuwie robocze, środki ochrony indywidualnej oraz narzędzia sprzęt i inne środki stosownie do zakresu i rodzaju poleconych prac;
 - 4) ustalić kolejność wykonywania prac będących w zakresie polecenia oraz podział pracy pomiędzy poszczególnych członków zespołu;dokumentując ten fakt w **Karcie informacyjnej o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem prac**;
- 5) w celu zabezpieczenia strefy pracy oraz terenu prowadzonych prac przed dostępem osób postronnych zapewnić ich oznaczenie lub dodatkowo wyгородzenie, jeżeli taki obowiązek został określony w poleceniu;

- 6) każdorazowo przed rozpoczęciem prac zapewnić wykonanie w strefie pracy oraz jej granicach, pomiarów stężenia par cieczy lub gazów niebezpiecznych oraz gazów, par cieczy lub mgieł stwarzających zagrożenie powstania pożaru lub wybuchu, jeżeli jest to wymagane i udokumentowanie tego faktu w **Karcie pomiarów stężenia gazów** oraz poinformować członków zespołu i nadzorującego o wyniku tych pomiarów;
 - 7) po spełnieniu wymagań, o których mowa w pkt. 2 ust.1) do 4) zezwolić na rozpoczęcie prac przez zespół.
3. Jeżeli został wyznaczony nadzorujący do obowiązków kierującego zespołem należą obowiązki, o których mowa w pkt. 2 ust. 2) do 5).
4. Przy wykonywaniu prac zabrania się:
- 1) rozszerzania pracy poza zakres i ustalone granice strefy pracy;
 - 2) dokonywania zmian w zastosowanych zabezpieczeniach strefy pracy, jeżeli nie zostało to przewidziane w poleceniu;
 - 3) dokonywania zmian w położeniach napędów, aparatury i armatury odcinającej, użytej do przygotowania strefy pracy, zdejmowanie uziemiaczy, usuwanie ogrodzeń, osłon, barier, zaślepek, blokad mechanicznych oraz tablic ostrzegawczych, informacyjnych, jeżeli nie zostało to przewidziane w poleceniu;
 - 4) zmiany liczby osób w zespole wykonującym prace bez poinformowania o tym dopuszczającego.

UWAGA! Nie jest rozszerzeniem zakresu prac oraz granicy strefy pracy, o których mowa w pkt. 4 ust.1) wykonywanie czynności związanych z przemieszczeniem materiałów, narzędzi lub sprzętu pomiędzy miejscem / terenem prowadzonych prac, a polem / polami odkładczymi lub innym wyznaczonym miejscem składowania!

5. Przy wykonywaniu pracy przez jeden zespół w kilku strefach pracy określonych w poleceniu, dopuszczenie do wykonywania prac w nowej strefie może nastąpić po przerwaniu pracy w poprzedniej strefie.

UWAGA! Samowolna zmiana strefy wykonywania pracy jest zabroniona!

6. Jeżeli w czasie pracy warunki bezpiecznego jej wykonania nie pozwalają kierującemu zespołem na bezpośredni udział w pracy z jednoczesnym pełnieniem funkcji nadzoru i kontroli, kierujący zespołem ma obowiązek wyłączyć się z wykonywania pracy i wykonywać tylko czynności nadzorowania i kontroli zespołu.
7. Jeżeli w czasie pracy dojdzie do pogorszenia lub zmiany warunków bezpiecznego jej wykonania kierujący zespołem lub nadzorujący obowiązany jest niezwłocznie przerwać pracę, wyprowadzić zespół ze strefy pracy lub terenu prowadzonych prac, odnotować fakt przerwania pracy w druku polecenia pisemnego i przekazać go dopuszczającemu, informując go o przyczynach przerwania.
8. Dopuszczający obowiązany jest odnotować w prowadzonej dokumentacji przyczynę przerwania prac.
9. Po przerwaniu prac, o których mowa w pkt. 7 jej wznowienie może nastąpić po usunięciu przyczyny będącej podstawą przerwania prac i ponownym dopuszczeniu do pracy.
10. Za bezpieczeństwo podczas wykonywania prac w strefie oraz granicach strefy pracy pełną odpowiedzialność ponosi kierujący zespołem.

Rozdział 7

Przerwy w pracy

1. Jeżeli w czasie trwania przerwy w pracy przewidywana jest likwidacja strefy pracy, kierujący zespołem lub nadzorujący obowiązany jest przed jej opuszczeniem przez zespół:
 - 1) zapewnić usunięcie ze strefy oraz terenu prowadzonych prac:
 - a) materiałów, narzędzi, sprzętu lub innego wyposażenia użytego przez zespół do wykonania prac;
 - b) środków ochrony zbiorowej używanych przez zespół przy wykonywaniu prac;
 - c) elementów użytych do ich oznaczenia lub oraz zabezpieczenia terenu prowadzonych prac;
 - 2) zapewnić uprzątnięcie strefy oraz terenu prowadzonych prac;
 - 3) powiadomić dopuszczającego o wykonaniu czynności, o których mowa w ust.1) i 2) dokonując wpisów we wszystkich egzemplarzach polecenia pisemnego w rubryce przerwy w pracy z likwidacją strefy pracy.
2. Dopuszcza się, na czas trwania przerwy, o której mowa w pkt. 1, w strefie pracy lub jej granicach, pozostawienie materiałów lub innego wyposażenia używanego przez zespół do wykonywania prac, jeżeli nie będzie to stanowiło zagrożenia dla obsługi, blokowało lub utrudniało jej dostępu do urządzeń lub instalacji.
3. Dopuszczający obowiązany jest sprawdzić strefę pracy oraz teren wyznaczający jej granice i przyjąć je od kierującego zespołem lub nadzorującego, jeżeli zostały spełnione warunki, o których mowa w pkt. 1 lub 2.
4. Potwierdzeniem faktu przyjęcia / przekazania, strefy pracy wraz terenem wyznaczającym jej granice na czas trwania przerwy z likwidacją strefy pracy są:
 - 1) podpisy dopuszczającego i kierującego zespołem lub nadzorującego w odpowiednich rubrykach wszystkich egzemplarzy polecenia pisemnego wykonania pracy oraz;
 - 2) zdjęcie przez kierującego zespołem lub nadzorującego kłódki z zabezpieczenia kluczy od blokad mechanicznych lub kłódki założonej bezpośrednio w strefie pracy;
- 4) Na czas przerwy bez likwidacji strefy pracy określonej w poleceniu pisemnym, kierujący zespołem lub nadzorujący obowiązany jest zapewnić opuszczenie strefy pracy oraz terenu wyznaczającego jej granice przez zespół i przekazać druk polecenia pisemnego dopuszczającemu bez podpisywania.
- 5) W razie konieczności opuszczenia strefy pracy przez kierującego zespołem lub nadzorującego, dalsze wykonywanie pracy powinno być wstrzymane, a zespół wyprowadzony ze strefy pracy.
- 6) Na czas przeprowadzania konsultacji technicznych związanych z wykonywaną pracą, kontroli realizacji jej wykonywania, kontroli strefy pracy oraz terenu wyznaczającego jej granice przez osoby upoważnione, kierujący zespołem lub nadzorujący obowiązany jest wstrzymać wykonywanie prac i umożliwić wykonanie w/w czynności.

Rozdział 8

Wznowienie pracy po przerwie

1. Kierujący zespołem i nadzorujący, jeżeli został wyznaczony przed wznowieniem pracy po każdej przerwie, są obowiązani dokonać dokładnego sprawdzenia przygotowania i zabezpieczenia strefy pracy.
2. Po przerwie bez likwidacji strefy pracy określonej w poleceniu, sprawdzanie, o którym mowa w pkt. 1 można rozpocząć po odebraniu przez kierującego zespołem lub nadzorującego oryginału druku

polecenia od dopuszczającego. Wydanie druku polecenia jest równoznaczne z wydaniem zgody na wykonanie wyłącznie czynności sprawdzenia przygotowania i zabezpieczenia strefy pracy.

3. Jeżeli podczas sprawdzania, o którym mowa w pkt. 1 zostanie stwierdzona zmiana w sposobie przygotowania lub zabezpieczenia strefy pracy albo zostaną zidentyfikowane nowe, nieznane wcześniej zagrożenia, wznowienie pracy jest zabronione. W takiej sytuacji kierujący zespołem lub nadzorujący powinien niezwłocznie powiadomić o tym fakcie dopuszczającego i odnotować fakt przerwania pracy bez likwidacji strefy pracy we wszystkich egzemplarzach polecenia pisemnego wykonania pracy.
4. Po przerwaniu prac, o którym mowa w pkt. 3 ich wznowienie może nastąpić po ponownym przygotowaniu i przekazaniu strefy pracy.
5. Jeżeli podczas sprawdzania, o którym mowa w pkt. 1 nie stwierdzono zmian w sposobie przygotowania i zabezpieczenia strefy pracy oraz nie zidentyfikowano nowych, nieznanymi wcześniej zagrożeń, pracę można rozpocząć po poinformowaniu dopuszczającego o liczbie osób przystępujących do pracy i uzyskaniu jego zgody na kontynuowanie prac.
6. Przed wydaniem zgody, o której mowa w pkt. 5 dopuszczający jest obowiązany uzyskać od koordynującego zezwolenie na rozpoczęcie prac. Fakt wydania zgody na kontynuowanie prac, datę i godzinę jej wydania oraz liczbę osób przystępujących do pracy w danym dniu, dopuszczający jest obowiązany odnotować w **Rejestrze prowadzonych prac**.

Rozdział 9

Zakończenie pracy na polecenie pisemne wykonania pracy

1. Zakończenie pracy na polecenie pisemne następuje, jeżeli cały zakres prac przewidziany poleceniem został wykonany.
2. Dopuszcza się na podstawie decyzji koordynującego lub sprawującego nadzór operatywny tam gdzie ma to zastosowanie, zakończenie prac na polecenie pomimo niewykonania całego zakresu prac nim objętych.
3. Po zakończeniu prac na polecenie:
 - 1) kierujący zespołem lub nadzorujący jest obowiązany:
 - a) zapewnić usunięcie materiałów, narzędzi i sprzętu lub innego wyposażenia użytego przez zespół do wykonania prac ze strefy pracy i terenu wyznaczającego jej granice oraz ich uprzątnięcie;
 - b) zapewnić usunięcie środków ochronnych używanych przez zespół przy wykonywaniu prac oraz do zabezpieczenia terenu prowadzonych prac;
 - c) zapewnić likwidację pól odkładczych zorganizowanych przez zespół na czas realizacji prac;
 - d) wyprowadzić zespół ze strefy pracy i terenu wyznaczającego jej granice;
 - e) zgłosić dopuszczającemu zakończenie pracy i gotowości przekazania strefy pracy dokonując wpisów we wszystkich egzemplarzach polecenia w rubryce przerwy w pracy bez likwidacji strefy pracy,
 - 2) dopuszczający wspólnie z kierującym zespołem i nadzorującym, jeżeli został wyznaczony jest obowiązany sprawdzić:
 - a) zakończenie pracy przez zespół w strefie i granicach jej wykonywania;
 - b) usunięcie materiałów, narzędzi i sprzętu ze strefy pracy i terenu wyznaczającego jej granice oraz ich uprzątnięcie;
 - c) usunięcie środków ochronnych używanych przez zespół przy wykonywaniu prac oraz użytych do zabezpieczenia terenu prowadzonych prac;

- d) czy zostały zlikwidowane i uprzątnięte pola odkładcze zorganizowane przez zespół na czas realizacji prac;
 - e) wzrokowo, urządzenia, na których była wykonywana praca pod kątem ich kompletności.
4. Potwierdzeniem zakończenia prac i przyjęcia strefy pracy po jej zakończeniu przez dopuszczającego od kierującego zespołem lub nadzorującego są podpisy w/w we wszystkich egzemplarzach polecenia pisemnego oraz zdjęcie przez kierującego zespołem lub nadzorującego indywidualnej kłódki założonej bezpośrednio w strefie pracy lub z zabezpieczenia kluczy od blokad mechanicznych.
 5. W sytuacji określonej w pkt. 2 zakończenie prac na polecenie potwierdza koordynujący, podpisując się czytelnie w rubrykach dotyczących kierującego zespołem lub nadzorującego, po:
 - 1) zapewnieniu spełnienia wymagań, o których mowa w pkt. 3 ust. 1) litera a) i b);
 - 2) usunięciu, zgodnie z zasadami systemu LOTO obowiązującego w Elektrowni indywidualnej kłódki kierującego zespołem lub nadzorującego z zabezpieczenia kluczy od blokad mechanicznych lub ich kłódki założonej bezpośrednio w strefie pracy;
 6. Wszystkie egzemplarze polecenia pisemnego z potwierdzonym zakończeniem prac, z załącznikami oraz **Kartą informacyjną o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem prac** pozostają u dopuszczającego, i powinny być przechowywane przez okres, co najmniej 30 dni od daty zakończenia prac.
 7. Jeżeli do rozpoczęcia czynności związanych z koordynacją prac określonych w poleceniu pisemnym wykonania pracy wymagana była zgoda nadzoru operatywnego, decyzję o zakończeniu prac na polecenie, koordynujący może podjąć po otrzymaniu zgody lub polecenia w tym samym trybie.
 8. Fakt wydania i otrzymania zgody lub wydania polecenia zakończenia prac (koordynujący i osoba sprawująca nadzór operacyjny) obowiązani są potwierdzić w prowadzonej dokumentacji.

Rozdział 10

Likwidacja strefy pracy

1. Za likwidację strefy pracy po przyjęciu jej od kierującego zespołem lub nadzorującego i przygotowanie do ruchu urządzeń, które w związku z wykonywaną pracą były wyłączone z ruchu odpowiada dopuszczający.
2. Na wykonanie czynności, o których mowa w pkt. 1 dopuszczający obowiązany jest uzyskać zgodę koordynującego.
3. Gdy praca była wykonywana przez kilka zespołów, decyzję o likwidacji strefy pracy i przygotowaniu urządzenia lub urządzeń do ruchu, koordynujący podejmuje po otrzymaniu informacji o zakończeniu prac od wszystkich dopuszczających. Fakt ten koordynujący jest zobowiązany odnotować w prowadzonej dokumentacji.
4. Jeżeli do rozpoczęcia czynności związanych z koordynacją prac określonych w poleceniu wymagana była zgoda nadzoru operatywnego, decyzję o likwidacji strefy pracy, koordynujący może wydać po otrzymaniu zgody w tym samym trybie.
5. Wydanie i otrzymanie zgody (koordynujący i wydający zgodę) obowiązani są potwierdzić w prowadzonej dokumentacji.
6. Przy wykonywaniu czynności / prac związanych z likwidacją strefy pracy i przygotowaniu urządzeń, do uruchomienia mogą brać udział inne osoby uprawnione i upoważnione niż dopuszczający, jeżeli otrzymały takie polecenie od koordynującego lub dopuszczającego.

I/DB/B/20/2013

7. Przed rozpoczęciem czynności związanych z likwidacją strefy pracy, osoba odpowiedzialna za zabezpieczenie kluczy użytych do blokad udostępnia je zgodnie z wymaganiami systemu LOTO obowiązującego w Elektrowni.
8. Likwidacja strefy pracy polega na:
 - 1) usunięciu przez dopuszczającego i koordynującego technicznych środków ochronnych i zabezpieczających określonych przez koordynującego w tym blokad mechanicznych użytych do jej przygotowania i zabezpieczenia;
 - 2) wykonaniu czynności łączeniowych określonych przez koordynującego do wykonania przez dopuszczającego oraz przewidzianych do wykonania przez koordynującego;
 - 3) przygotowanie do ruchu urządzeń w zakresie określonym przez koordynującego;
 - 4) wydanie przez koordynującego zezwolenia na uruchomienie urządzeń, przy których była wykonywana praca, jeżeli w z związku z jej wykonywaniem były one wyłączone z ruchu;
9. Dopuszcza się, dla prac wykonywanych etapami zgodnie z ustalonym harmonogramem tych prac lub na czas przerw w pracy z likwidacją strefy pracy w określonym zakresie na warunkach określonych w poleceniu częściowe pozostawienie środków ochronnych użytych do przygotowania i zabezpieczenia strefy pracy.
10. Informacja o pozostawionym stanie urządzeń i zabezpieczeń musi zostać uwzględniona w zapisach dokumentacji prowadzonej przez dopuszczającego i koordynującego.
11. Potwierdzeniem wykonania czynności związanych z likwidacją strefy pracy jest podpis:
 - 1) osób je wykonujących lub;
 - 2) koordynującego, dopuszczającego lub jednego z nich, po telefonicznym lub osobistym potwierdzeniu wykonania poleconych czynności;w odpowiednich liniach WCI dokumentów WCD sporządzonych w zależności od wymagań odpowiednio przez koordynującego, dopuszczającego lub jednego z nich.
12. Jeżeli polecenie pisemne wykonania pracy zostało wydane w inny sposób niż w systemie SAP, potwierdzenia wykonania czynności związanych z likwidacją strefy pracy należy dokonać na zasadach jak w pkt. 11 w Księżce przygotowania i likwidacji strefy pracy.
13. Wszystkie klucze od blokad mechanicznych zdjętych w procesie likwidacji strefy pracy powinny zostać przekazane osobie odpowiedzialnej, wskazanej w zasadach systemu LOTO obowiązującego w Elektrowni.
14. Koordynujący zezwala na uruchomienie urządzenia / urządzeń, przy których była wykonywana praca, po otrzymaniu informacji od dopuszczającego/dopuszczających o gotowości urządzenia / urządzeń energetycznych do ruchu.
15. Jeżeli do rozpoczęcia czynności związanych z koordynacją prac określonych w poleceniu pisemnym wykonania pracy wymagana była zgoda nadzoru operatywnego, decyzję o uruchomieniu urządzenia / urządzeń koordynujący może podjąć po otrzymaniu zgody w tym samym trybie. Fakt ten koordynujący jest zobowiązany odnotować w prowadzonej dokumentacji.
16. Opis procesu dokumentowania w systemie SAP czynności związanych z likwidacją strefy pracy i zamknięciem polecenia pisemnego wykonania pracy, zawarto w **Dokumencie związanym nr 10 do I/DB/B/20/2013.**

DZIAŁ V**ZASADY ORGANIZACJI I WYKONYWANA PRAC NA PODSTAWIE INNEGO DOKUMENTU
NIŻ POLECENIE PISEMNE****Rozdział 1*****Postanowienia ogólne***

1. W niniejszym Rozdziale określono zasady wykonywania prac bez polecenia pisemnego dotyczące:
 - 1) prowadzenia przez osoby uprawnione i upoważnione prac eksploatacyjnych urządzeń energetycznych w zakresie konserwacji, remontu, montażu, kontrolno-pomiarowym;
 - 2) prowadzenia prac nie wchodzących w zakres prac eksploatacyjnych urządzeń energetycznych w pomieszczeniach lub na terenach:
 - a) ruchu elektrycznego przez osoby nieuprawnione pod nadzorem osoby uprawnionej i upoważnionej;
 - b) ruchu energetycznego przez osoby upoważnione;
 - 3) wykonywania czynności kontrolnych, inspekcyjnych, oględzin lub rozpoznania usterki określonej w zawiadomieniu, przez osoby uprawnione i upoważnione lub upoważnione.
2. Prace, o których mowa :
 - 1) w pkt. 1 ust. 1) i 2) mogą być wykonywane na podstawie:
 - a) Zlecenia wykonania pracy;
 - b) Instrukcji Organizacji Robót;
 - 2) w pkt. 1 ust. 3) mogą być wykonywane na podstawie zgłoszenia w **Rejestrze prowadzonych prac**;
3. Dla wykonywania prac eksploatacyjnych w zakresie obsługi przez Wykonawców na przekazanych im urządzeniach i instalacjach, znajdujących się w obszarach obsługiwanych przez inne podmioty wymagane jest zgłoszenie telefoniczne ich rozpoczęcia i zakończenia. Wykaz urządzeń przekazanych do obsługi Wykonawcom zawarto w **Dokumencie związanym nr 12 do I/DB/B/20/2013**.

Rozdział 2***Zasady organizacji prac na podstawie zlecenia wykonania pracy***

1. Na podstawie zlecenia wykonania pracy mogą być realizowane prace, dla których nie jest wymagane: polecenie pisemne wykonania pracy, opracowanie Instrukcji Organizacji Robót lub Planu Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia wraz z Instrukcjami Bezpiecznego Wykonywania Robót, jako podstawy ich wykonywania.
2. Zlecenie wykonania pracy wydaje zlecający.
3. Do obowiązków zlecającego wydającego zlecenie należy w szczególności:
 - 1) określenie
 - a) zakresu i rodzaju prac do wykonania;
 - b) strefy pracy;
 - c) warunków i środków do wykonania pracy;
 - d) planowanego terminu rozpoczęcia i zakończenia prac;
 - e) osoby (imię i nazwisko), której polecono wykonać prace, lub kierującego zespołem, jeżeli prace będą wykonywane przez co najmniej dwie osoby oraz dodatkowo;

- f) imiennie lub stanowiskiem nadzorującego wykonywanie prac, jeżeli prace będą wykonywane w pomieszczeniach lub na terenach ruchu elektrycznego przez osoby nieuprawnione lub zlecający uzna to za konieczne;
- g) imiennie lub stanowiskiem osoby odpowiedzialnej za przygotowanie strefy pracy;

Uwaga.

- 1) Dozwolone jest wskazanie w zleceniu max 3 osób:
 - a) którym polecono wykonać prace, lub
 - b) pełnienia funkcji kierujących zespołem /zespołami, jeżeli prace będą wykonywane, przez co najmniej dwie osoby oraz
 - c) pełnienia funkcji nadzorujących dla wykonywania tych prac, jeżeli jest to wymagane.
- 2) Dla prac realizowanych w pomieszczeniach lub terenach ruchu energetycznego odpowiedzialnym za przygotowanie strefy pracy jest osoba upoważniona do pełnienia funkcji dopuszczającego, na pozostałym obszarze użytkownik obiektu lub osoby przez niego upoważnione.
- 4. Dla prac realizowanych na podstawie zlecenia wykonania pracy w pomieszczeniach i terenach ruchu energetycznego, należy zapewnić ich koordynację przez osoby upoważnione do pełnienia tych funkcji w ramach poleceń pisemnych wykonania pracy.
- 5. Do obowiązków koordynującego mają zastosowanie przepisy, jak dla poleceń pisemnych wykonania pracy z tym, że ustalenia i decyzje wynikające z jego obowiązków koordynujący obowiązany jest odnotować w prowadzonej dokumentacji.
- 6. Odpowiedzialnym za przygotowanie strefy pracy zgodnie z warunkami określonymi w zleceniu wykonania pracy, wydania zezwolenia na rozpoczęcie i wykonywanie prac oraz likwidację strefy pracy po jej zakończeniu jest osoba wskazana, jako przygotowujący strefę pracy.
- 7. Do wykonywania czynności związanych z przygotowaniem strefy pracy, wydanie zezwolenia na rozpoczęcie i wykonywanie prac stosuje się zasady jak dla polecenia pisemnego wykonania pracy.
- 8. Odpowiedzialny za przygotowanie strefy pracy po otrzymaniu od osoby skierowanej do wykonania prac /kierującego zespołem lub nadzorującego, jeżeli został wyznaczony, druku zlecenia wykonania pracy, jest obowiązany:
 - 1) sprawdzić czy rodzaj planowanych prac nie znajduje się w wykazie prac, które wymagają innej formy pisemnej zgodnie z **Dokumentem związanym nr 2;**
 - 2) przygotować i potwierdzić przygotowanie strefy pracy zgodnie z warunkami określonymi w zleceniu wykonania pracy, a następnie rozpocząć procedurę wydawania zezwolenia na rozpoczęcie i wykonywanie prac tj;
 - a) poinformować osobę wykonującą pracę / kierującego zespołem i nadzorującego, jeżeli został wyznaczony o:
 - urządzeniach wyłączonych z ruchu w związku z przygotowaniem strefy pracy i zastosowanych zabezpieczeniach przed ich przypadkowym uruchomieniem w tym miejscach założenia blokad mechanicznych;
 - zagrożeniach występujących lub mogących wystąpić w strefie pracy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie (granicach strefy pracy) w tym o zagrożeniach od urządzeń pozostających w ruchu lub dyspozycji operacyjnej, dokumentując ten fakt w **Karcie informacyjnej o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem prac;**

- b) wskazać osobie wykonującej pracę /kierującemu zespołem i nadzorującemu, jeżeli został wyznaczony strefę pracy;
 - c) w porozumieniu z osobami, o których mowa w litera b) ustalić granice strefy pracy niezbędną do bezpiecznego wykonania prac i zapewnić jej oznaczenie oraz wyгородzenie, jeżeli jest to wymagane przez te osoby;
 - d) przekazać osobie wykonującej pracę /kierującemu zespołem lub nadzorującemu, jeżeli został wyznaczony strefę pracy.
 - e) odnotować w **Rejestrze prowadzonych prac** fakt rozpoczęcia i zakończenia prac w danym dniu, liczbę osób przystępujących do prac oraz zmianę tej liczby w trakcie trwania prac;
9. Odpowiedzialny za przygotowanie strefy pracy może powierzyć wykonanie czynności / prac związanych przygotowaniem strefy pracy oraz czynności, o których mowa w pkt. 8 ust.2) litera b); c); d); innym osobom uprawnionym i upoważnionym lub upoważnionym zgodnie z zakresem ich stanowiska.
10. Potwierdzeniem przyjęcia / przekazania strefy pracy – wydania zgody na rozpoczęcie i wykonanie prac jest wydanie przez odpowiedzialnego za jej przygotowanie, osobie wykonującej pracę /kierującemu zespołem lub nadzorującemu, jeżeli został wyznaczony druku zlecenia wraz z wymaganymi załącznikami oraz dokonanie przez odpowiedzialnego za przygotowanie strefy pracy odpowiedniego wpisu w rejestrze aktualnie prowadzonych prac.
11. Po zakończeniu prac w danym dniu osoba wykonująca pracę /kierujący zespołem lub nadzorujący obowiązany jest oddać druk zlecenia wykonania pracy wraz z wydanymi załącznikami odpowiedzialnemu za przygotowanie strefy pracy, a ten potwierdzić fakt ich zakończenia w rejestrze aktualnie prowadzonych prac.
12. Wydanie w dniu następnym lub następnej zmianie druku zlecenia wykonania pracy wraz z załącznikami osobie wykonującej pracę /kierującemu zespołem lub nadzorującemu przez odpowiedzialnego za przygotowanie strefy pracy należy traktować, jako wydanie zgody na wykonanie wyłącznie czynności sprawdzenia zabezpieczenia strefy pracy.
13. Potwierdzeniem wydania zgody na kontynuowanie prac w danym dniu /danej zmianie jest wpis odpowiedzialnego za przygotowanie strefy pracy w **Rejestrze prowadzonych prac** faktu rozpoczęcia prac (data i godzina) oraz liczby osób przystępujących do prac.
14. Do rozpoczęcia, wykonywania i zakończenia prac objętych zakresem zlecenia oraz likwidacji strefy pracy stosuje się zasady jak dla polecenia pisemnego wykonania pracy, w tym również w zakresie praw i obowiązków przypisanych kierującemu zespołem lub nadzorującemu oraz członkom zespołu.
15. Po zakończeniu pracy osoba wykonująca pracę, kierujący zespołem lub nadzorujący, jeżeli został wyznaczony jest obowiązana usunąć materiały, narzędzia, sprzęt i ludzi ze strefy pracy oraz uporządkować strefę prac i zgłosić fakt zakończenia pracy odpowiedzialnemu za przygotowanie strefy pracy, który obowiązany jest sprawdzić jej zakończenie w strefie pracy.
16. Potwierdzeniem zakończenia pracy oraz przekazania / przyjęcia strefy pracy, jest przekazanie przez wykonującego pracę /kierującego zespołem lub nadzorującego, odpowiedzialnemu za przygotowanie strefy pracy druku zlecenia wykonania pracy wraz z wydanymi załącznikami, które ten obowiązany jest przechowywać przez okres, co najmniej 30 dni
17. Odpowiedzialny za przygotowanie strefy pracy po uzgodnieniach w ramach podległości operatywnej dokonuje częściowej lub całkowitej likwidacji strefy pracy i odnotowuje ten fakt na pozostawionym u niego druku zlecenia wykonania pracy oraz w prowadzonej dokumentacji.

18. Opis procesu wydawania w systemie SAP zleceń wykonania pracy zawarto w **Dokumencie związanym nr 10 do I/DB/B/20/2013.**
19. Dopuszcza się na zasadach określonych w **Dokumencie związanym nr 11 do I/DB/B/20/2013** wydawanie zleceń wykonania pracy poza systemem SAP.

Rozdział 3

Zasady organizacji prac na podstawie instrukcji organizacji robót

I. Postanowienia ogólne

1. Instrukcja organizacji robót jest dokumentem, w którym Wykonawca ustala:
 - 1) wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy oraz wymagania techniczne i organizacyjne niezbędne do wykonania zakresu prac objętych IOR;
 - 2) osoby odpowiedzialne za przygotowanie oraz nadzór nad pracami;
 - 3) w uzgodnieniu z upoważnionymi pracownikami Elektrowni zasady organizacji prac w tym obowiązki osób odpowiedzialnych za organizację i wykonanie pracy.
2. Wszelkie prace objęte Instrukcją organizacji robót mogą być rozpoczęte i wykonywane po pisemnym przekazaniu Wykonawcy przygotowanego obszaru robót, w którym mogą być wyznaczane strefy oraz granice tych stref stosownie do zakresu realizowanych prac. Za wyznaczanie stref pracy i granic tych stref oraz ich oznaczenie i zabezpieczanie odpowiedzialność ponoszą osoby ze strony Wykonawcy wskazane w IOR.
3. Urządzenia energetyczne oraz inne urządzenia lub instalacje techniczne, przy których mają być realizowane prace mogą być przekazane do prowadzenia prac dopiero po doprowadzeniu ich do stanu nieczynnego.
4. Dopuszcza się przekazanie, obiektu lub obszaru robót z czynnymi urządzeniami lub instalacjami Wykonawcy prac. W takim przypadku czynne urządzenia lub instalacje należy oznakować w sposób umożliwiający ich rozróżnienie od nieczynnych, oraz zabezpieczyć przed przypadkowym dostępem, jeżeli technicznie jest to możliwe i z przyczyn bezpieczeństwa wymagane.
5. Wykonawca przejmując obszar robót przejmuje pełną odpowiedzialność za bezpieczeństwo osób w przejętym obszarze.
6. Dopuszcza się przekazanie jednego obszaru robót więcej niż jednemu Wykonawcy prac. W takim przypadku Wykonawcy ci są zobowiązani do wzajemnej współpracy w celu zapobiegania zagrożeniom występującym podczas wykonywania przez nich prac oraz zapewnienia bezpieczeństwa osób w przejętym obszarze w tym w szczególności uzgodnienia stref pracy oraz granic tych stref dla prac objętych IOR.
7. Instrukcja Organizacji Robót może zastąpić Instrukcję Bezpiecznego Wykonywania Robót Budowlanych związaną z Planem Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia.
8. Wykaz prac, dla których wymagane jest:
 - 1) opracowanie Instrukcji Organizacji Robót;
 - 2) sporządzenie Planu Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia;określono odpowiednio w Tabeli III i IV **Dokumentu związanego nr 2 do I/DB/B/20/2013.**
9. Wytyczne do opracowania Instrukcji organizacji robót, sposobu ich rejestracji oraz przekazania Wykonawcom stref / obszaru wykonywania prac określa **Dokument związany nr 15 do I/DB/B/20/2013.**

II. Wydawanie wniosku o przygotowanie obszaru robót dla instrukcji organizacji robót – obowiązki osób.

A. Wydający wniosek

1. Wydającym wniosek o przygotowanie obszaru robót dla prac realizowanych w obiektach i terenach energetycznych w ramach Instrukcji organizacji robót powinna być osoba upoważniona do wydawania poleceń pisemnych wykonania pracy stosownie do zakresu posiadanego upoważnienia.
2. Wydający wniosek dla Instrukcji organizacji robót – wnioskujący o przygotowanie obszaru robót jest zobowiązany:
 - 1) określić obszar robót, w którym będą realizowane prace,
 - 2) określić termin, w jakim należy wykonać czynności łączeniowe związane z przygotowaniem obszaru robót,
 - 3) wyznaczyć:
 - a) przez podanie stanowiska służbowego lub imiennie, jeżeli nie ma stałej obsługi, osobę odpowiedzialną za przygotowanie obszaru:
 - b) koordynującego – przez podanie stanowiska służbowego lub imiennie.
 - c) osobę, przedstawiciela Elektrowni lub Spółki eksploatującej powierzone urządzenia lub obiekty do odebrania przygotowanego obszaru, celem przekazania go Wykonawcy prac.
 - 4) ustalić warunki i środki ochronne niezbędne do zapewnienia bezpiecznego przygotowania obszaru robót związanego z pracą wykonywaną w przygotowanym obszarze obejmujące:
 - a) określenie urządzeń, które na czas wykonywania prac należy wyłączyć z ruchu, pozbawić czynników stwarzających zagrożenia;
 - b) określenie wymaganych zabezpieczeń przed przypadkowym uruchomieniem w/w urządzeń lub podaniem czynników mogących stwarzać zagrożenia;
 - c) określenie czynnych urządzeń w obszarze prowadzonych prac, które pozostają w dyspozycji operacyjnej tj. na czas wykonywania prac pozostają w ruchu lub mogą zostać uruchomione;
 - d) określenie technicznych i organizacyjnych warunków i środków ochronnych przed zagrożeniami w tym środków ochrony zbiorowej właściwych dla zakresu, rodzaju lub obszaru prowadzenia prac;
 - e) określenie rodzajów par cieczy lub gazów niebezpiecznych oraz gazów, par cieczy lub mgieł stwarzających zagrożenie powstania pożaru lub wybuchu, dla których należy wykonać pomiar stężenia, wskazać miejsce i zakres ich wykonywania, osoby odpowiedzialne za ich wykonywanie oraz określić ich dopuszczalne wartości.
 - 5) określić załączniki do wniosku, np. rysunki, schematy czy szkice lub wyciągi z dokumentacji, instrukcji, jeżeli zachodzi potrzeba przedstawienia w takiej formie warunków i środków ochronnych niezbędnych do zapewnienia bezpiecznego przygotowania obszaru robót. Załączniki powinny posiadać cechy identyfikujące je z wnioskiem (min. nr wniosku) i być podpisane przez wydającego wniosek.

B. Koordynujący

1. Funkcję koordynującego we wniosku o przygotowanie obszaru robót w obiektach i terenach ruchu energetycznego powinna pełnić osoba spełniająca wymagania kwalifikacyjne jak dla poleceń pisemnych wykonania pracy.
2. Do obowiązków koordynującego mają zastosowanie przepisy, jak dla poleceń pisemnych wykonania pracy.

C. Odpowiedzialny za przygotowanie obszaru robót

1. Odpowiedzialny za przygotowanie obszaru robót powinien być wyznaczany do każdego wniosku.
2. Do obowiązków osoby odpowiedzialnej za przygotowanie obszaru robót mają zastosowanie przepisy jak dla dopuszczającego, związane z przygotowaniem strefy pracy na polecenie pisemne wykonania pracy.
3. Przy wykonywaniu czynności związanych z przygotowaniem obszaru robót w pomieszczeniach i na terenach ruchu energetycznego odpowiedzialny za przygotowanie obszaru robót jest obowiązany postępować jak przy czynnościach związanych z przygotowaniem strefy pracy na polecenie pisemne wykonania pracy.
4. Dokumentowanie czynności związanych z przygotowaniem obszaru robót w pomieszczeniach i na terenach ruchu energetycznego należy prowadzić według zasad, jak dla przygotowania strefy pracy na polecenie pisemne wykonania pracy.

D. Odbierający obszar robót

1. Odbierającym obszar robót jest przedstawiciel Elektrowni lub Spółki eksploatującej powierzone urządzenie lub obiekty, użytkownik lub osoba przez niego upoważniona, wyznaczony przez wydającego wniosek do odebrania od odpowiedzialnego za przygotowanie obszaru robót, przygotowanego obszaru celem przekazania go Wykonawcy prac.
2. Do obowiązków odbierającego obszar robót należy:
 - 1) sprawdzenie zgodność przygotowania obszaru robót z wnioskiem o jego przygotowanie;
 - 2) odebranie od przygotowującego przygotowany obszar robót i potwierdzenie tego faktu podpisem na wniosku dla Instrukcji organizacji robót;
 - 3) przekazanie, za pisemnym potwierdzeniem przygotowanego obszaru robót Wykonawcy prac;
 - 4) kontrolowanie i dokumentowanie prawidłowej realizacji prac w obszarze robót;
 - 5) sprawdzenie zakończenia pracy, skontrolowanie obszaru robót pod względem bezpieczeństwa oraz porządku po zakończeniu prac i przyjęcie obszaru robót od Wykonawcy.

E. Przejmujący przygotowany obszar robót

1. Przedstawiciel Wykonawcy przejmujący przygotowany obszar robót jest zobowiązany:
 - 1) sprawdzić w/g zasad jak dla polecenia pisemnego przygotowany obszar i przyjąć oznaczony obszar robót, jeżeli został przygotowany właściwie;
 - 2) zapewnić, aby przyjęty obszar robót został właściwie oznaczony lub oznaczony i wygradzony, jeżeli taki warunek został wpisany dla Instrukcji organizacji robót lub we wniosku o przygotowanie obszaru robót;
 - 3) zapewnić oznaczenie lub oznaczenie i wygradzenie stref pracy oraz granic tych stref w ramach wydzielonego obszaru robót, z zapewnieniem właściwych ciągów komunikacyjnych i dróg ewakuacji oraz dbać o jego stan podczas wykonywania prac;
 - 4) zapewnić, aby kierujący zespołem /zespołami posiadali wiedzę o zakresie prac realizowanych w ramach Instrukcji organizacji robót, zakresie prac do realizacji w danym dniu, sposobie przygotowania i wydzielenia obszaru robót oraz istniejących zagrożeniach od urządzeń sąsiednich obiektów;
 - 5) zapewnić przestrzeganie przepisów i zasad bhp, ochrony środowiska oraz ppoż. w przekazanym obszarze robót oraz przy wykonywanych pracach,

- 6) po zakończeniu prac przekazać przedstawicielowi Elektrowni uporządkowany i bezpieczny obszar robót.

III. Rozpoczęcie i wykonywanie prac na podstawie Instrukcji organizacji robót

1. Rozpoczęcie pracy jest dozwolone po uprzednim uzyskaniu zgody na zasadach określonych w Instrukcji organizacji robót
2. Kierujący zespołem powinien w czasie wykonywania pracy mieć przy sobie kopię Instrukcji organizacji robót.
3. Przy wykonywaniu prac objętych zakresem Instrukcji organizacji robót obowiązują zasady jak dla polecenia pisemnego wykonania pracy, w tym również w zakresie praw i obowiązków przypisanych kierującemu zespołem i członkom zespołu.

IV. Zakończenie prac realizowanych w wydzielonym obszarze robót

1. Zakończenie prac realizowanych w ramach Instrukcji organizacji robót następuje, jeżeli cały zakres prac został wykonany.
2. Dopuszcza się za zgodą przedstawiciela Elektrowni lub Spółki eksploatującej powierzone urządzenia, lub obiekty, odpowiedzialnego za zlecenie i nadzór nad realizacją prac ich zakończenie w przypadku braku możliwości wykonania całego zakresu zleconych prac.
3. Po zakończeniu prac w wydzielonym obszarze robót, Wykonawca jest obowiązany:
 - 1) zgłosić uprawnionemu pracownikowi Elektrowni lub Spółki eksploatującej powierzone urządzenia, lub obiekty, zakończenie prac celem ich odebrania,
 - 2) usunąć wszystkie wykorzystywane przy pracach materiały, narzędzia oraz sprzęt i odpady, uporządkować teren wykonywanych prac,
 - 3) przywrócić wymagany stan pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy, bezpieczeństwa pożarowego oraz ochrony środowiska,
 - 4) po przyjęciu przez przedstawiciela Elektrowni lub Spółki eksploatującej powierzone urządzenia, lub obiekty obszaru robót, zlikwidować wszystkie zastosowane oznaczenia, wygradzenia oraz inne zabezpieczenia obszaru robót.
4. Obowiązkiem osoby, o której mowa w pkt. 3 ust. 1) jest sprawdzenie, czy przekazywany przez wykonawcę obszar robót spełnia kryteria określone w pkt.3 ust.2) i 3) oraz jeśli nie ma zastrzeżeń, przyjąć go od Wykonawcy.
5. Czynności likwidacji obszaru robót należy przeprowadzić dopiero po ostatecznym przyjęciu obszaru robót od Wykonawcy potwierdzonym protokołem przekazania / przyjęcia obszaru robót.
6. Dokumentowanie czynności związanych z likwidacją obszaru robót należy prowadzić według zasad, jak dla polecenia pisemnego wykonania pracy.

Rozdział 4

Zasady wykonywania prac / czynności na podstawie zgłoszenia w rejestrze prowadzonych prac.

1. Na podstawie zgłoszenia w **rejestrze prowadzonych prac** jest dozwolone wykonywanie czynności kontrolnych, inspekcyjnych, oględzin lub rozpoznania usterki określonej w zawiadomieniu przez osoby uprawnione i upoważnione lub upoważnione.
2. Przed rozpoczęciem czynności, o których mowa w pkt. 1 osoba je wykonująca jest obowiązana zgłosić osobiście ten fakt pracownikowi obsługi ruchowej pełniącemu funkcję dopuszczającego lub

- koordynującego dla danego obszaru, użytkownikowi obiektu lub osobie przez niego upoważnionej i uzyskać od nich zgodę na ich wykonywanie.
3. Potwierdzeniem zgłoszenia i wydania zgody na rozpoczęcia i wykonywanie czynności, o których mowa w pkt. 1, jest odnotowanie tego faktu przez osoby, o których mowa w pkt.2 w **Rejestrze prowadzonych prac**.
 4. Dopuszcza się rozpoczęcie i wykonywanie czynności, o których mowa w pkt. 1 po telefonicznym zgłoszeniu tego faktu osobom wydającym zgodę na ich wykonywanie. W takim przypadku:
 1. w Książce wyjść prowadzonej w danej komórce organizacyjnej Elektrowni lub Spółki, osoba udająca się na obiekt obowiązana jest wpisać datę, godzinę zgłoszenia, miejsce / obiekt, na który się udaje, liczbę osób oraz imię i nazwisko osoby przyjmującej zgłoszenie – wydającej zgodę;
 2. przyjmujący zgłoszenie ma obowiązek w **Rejestrze prowadzonych prac** wpisać dane, o których mowa w ust. 1).
 5. Fakt zakończenia wykonywania czynności kontrolnych, inspekcyjnych lub oględzin należy zgłosić osobiście lub telefonicznie osobie wydającej zgodę na ich wykonywanie i potwierdzić ten fakt, każdy w swoim zakresie w dokumentach, o których mowa w pkt.4.

DZIAŁ VI

ORGANIZACJA PRACY NA URZĄDZENIACH I INSTALACJACH TECHNICZNYCH ORAZ W OBIEKTACH, POMIESZCZENIACH LUB TERENACH INNYCH NIŻ ENERGETYCZNE

1. Przy organizacji i wykonywaniu prac na urządzeniach technicznych oraz w obiektach, pomieszczeniach lub terenach innych niż energetyczne należy korzystać z zasad organizacji prac określonych w **Działach IV do V** niniejszej instrukcji, przy czym wymagania dotyczące kwalifikacji odnoszą się do osób zajmujących się eksploatacją urządzeń energetycznych.
2. Jeżeli odrębne przepisy wymagają zatrudnienia przy wykonywaniu prac z zakresu eksploatacji urządzeń i instalacji technicznych, o których mowa w niniejszym Rozdziale osób o odpowiednich uprawnieniach lub kwalifikacjach, to obowiązek zapewnienia tego wymogu spoczywa na odpowiedzialnym za eksploatację tych urządzeń i instalacji.

DZIAŁ VII

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Z dniem wejścia w życie niniejszej instrukcji tracą moc wszelkie wytyczne, instruktaże lub inne ustalenia lub uzgodnienia zatwierdzone przez prowadzącego eksploatację odnoszące się do zasad organizacji pracy określonych w niniejszej instrukcji.
2. W sprawach nieuregulowanych zapisami instrukcji obowiązują w szczególności postanowienia:
 - 1) Ustawy Kodeks pracy,
 - 2) Ustawy Prawo energetyczne,
 - 3) Ustawy Prawo budowlane,
 - 4) Ustawy O ochronie przeciwpożarowejoraz:
 - 5) aktów wykonawczych do ww. Ustaw określających wymagania w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu określonych prac, ochrony przeciwpożarowej oraz innych wymagań technicznych, a w szczególności:

- a) Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (tj. Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 z późniejszymi zmianami);
 - b) Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych (Dz. U. poz. 492);
 - c) Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci (Dz. U. Nr 89, poz. 828, z późniejszymi zmianami);
 - d) Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 8 lipca 2010 r. w sprawie minimalnych wymagań, dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, związanych z możliwością wystąpienia w miejscu pracy atmosfery wybuchowej (Dz. U. 2010 Nr 138 poz. 931);
 - e) Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. 2010 Nr 109 poz. 719);
 - f) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. Nr 47, poz. 401),
- 6) wewnętrzne akty normatywne obowiązujące w Elektrowni przekazywane Wykonawcom do stosowania podczas wykonywania prac oraz instrukcje lub wytyczne opracowane przez Wykonawców i zatwierdzone do stosowania na terenie Elektrowni.

DZIAŁ VIII

WYKAZ DOKUMENTÓW ZWIĄZANYCH DO INSTRUKCJI

Nr	Treść dokumentu
1	Zasady odłączania i zabezpieczenia źródeł niebezpiecznych energii z wykorzystaniem systemu Lock Out/ Tag Out (LOTO).
2	Wykaz prac dla wykonania których wymagane jest polecenie pisemne, prac pomocniczych przy urządzeniach energetycznych, prac dla których wymagane jest opracowanie instrukcji organizacji robót, prac dla których wymagane jest opracowanie planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz prac, które powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby,
3	Karta zagrożeń i doboru środków ochronnych przed zagrożeniami.
4	Podstawowe wymagania dla Wykonawców realizujących prace na rzecz Elektrowni oraz obowiązki pracowników Elektrowni przy zlecaniu prac Wykonawcom.
5	Podstawowe zasady obowiązujące podczas wykonywania prac przy urządzeniach energetycznych.
6	Podstawowe zasady obowiązujące przy wykonywaniu wybranych prac, określonych, jako prace szczególnie niebezpieczne lub niebezpieczne.
7	Wykaz osób upoważnionych do pełnienia funkcji poleceniodawcy, w organizacji prac.
8	Wykaz stanowisk pracy i osób na nich zatrudnionych upoważnionych do pełnienia funkcji koordynującego w organizacji prac.

9	Wykaz stanowisk pracy i osób na nich zatrudnionych upoważnionych do pełnienia funkcji, dopuszczającego w organizacji prac.
10	Opis procesu wydawania poleceń pisemnych wykonania pracy, przygotowania i likwidacji strefy pracy, przerw w pracy oraz wydawania zleceń wykonania pracy w ramach systemu SAP.
11	Zasady wydawania, rejestrowania i przekazywania poleceń pisemnych wykonania pracy oraz zleceń wykonania pracy w inny sposób niż w systemie SAP.
12	Wykaz urządzeń i instalacji technicznych, w tym urządzeń i instalacji energetycznych, które na podstawie zawartych umów zostały przekazane do eksploatacji w zakresie obsługi Wykonawcom oraz podział urządzeń i instalacji energetycznych pod względem operatywnego kierownictwa pomiędzy Elektrownią oraz Wykonawcami.
13	Wzór Rejestru prowadzonych prac oraz zasady jego prowadzenia.
14	Karta informacyjna o zagrożeniach / instruktażu przed rozpoczęciem prac.
15	Wytyczne do opracowania Instrukcji organizacji robót, sposobu ich rejestracji oraz przekazania Wykonawcom stref wykonywania pracy, obszaru prac.